

Konstruktivni pristup u televizijskom izvještavanju u "Dnevniku" Nove TV

Fiolić, Darjan

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:467403>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**



Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)



Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Darjan Fiolić

KONSTRUKTIVNI PRISTUP U TELEVIZIJSKOM
IZVJEŠTAVANJU U „DNEVNIKU“ NOVE TV

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2018.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

KONSTRUKTIVNI PRISTUP U TELEVIZIJSKOM
IZVJEŠTAVANJU U „DNEVNIKU“ NOVE TV

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: prof. dr. sc. Tena Perišin

Student: Darjan Fiolić

Zagreb, 2018.

Izjavljujem da sam diplomski rad „Konstruktivni pristup u televizijskom izvještavanju u „Dnevniku“ Nove TV“, koji sam predao na ocjenu mentorici dr. sc. Teni Perišin, napisao samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obveza na ovom ili nekom drugom učilištu te da na temelju njega nisam stekao ECTS bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivao etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Darjan Fiolić

Sadržaj	
1. Uvod	1
2. Teorijski okvir	3
2.1 Kriza novinarstva	3
2.2 Televizija i dalje najgledanija, a povjerenje opada	5
2.3 Gledanost televizije u Hrvatskoj	8
2.4 Konstruktivni elementi u informativnom programu Nove TV	8
2.5 Utjecaj negativnih vijesti na publiku	10
2.6 Konstruktivno novinarstvo kao rješenje – teorijski okvir	12
2.6.1 Šest fokusnih područja za primjenu konstruktivnog novinarstva.....	13
2.6.2 Osam konstruktivnih narativa kod izvještavanja	15
2.6.3 PERMA elementi	19
2.7 Primjeri konstruktivnog pristupa u praksi	20
3. O istraživanju.....	22
3.1 Cilj i zadaće istraživanja	23
3.2 Istraživačka pitanja	23
3.3 Metodološki okvir.....	23
3.3.1 Metoda istraživanja.....	23
4. Konstruktivni elementi u „Dnevniku“ Nove TV od 21. do 25. lipnja	28
4.1 Prilog „Hrvatska ima novu vojnu pilotkinju“	31
4.2 Prilog „Berba višanja“	33
4.3 Prilog „Problem blokiranih“	34
5. Konstruktivni elementi u izvještavanju o aferi „Hotmail“ – studija slučaja	36
5.1 Prilog „Burno u vladajućoj koaliciji“.....	37
6. Zaključak	38
Literatura	41
Sažetak.....	44
Summary.....	45
Prilozi	46

1. Uvod

U posljednjih nekoliko godina povjerenje u institucije jenjava. Osim zabilježenog pada povjerenja u političke institucije, opada i povjerenje u novinarsku struku. Pad povjerenja u novinare i vijesti posljedica je pada kvalitete novinarstva, trenda tabloidizacije vijesti te opadanja informativnih vrijednosti vijesti. Princip po kojem „ako ima krvi, ide prvi“ za mnoge je medijske kuće primarno obilježje događaja kojeg vrijedi prikazati. U skladu s tom poslovicom i Lance Bennett skovao je formulu „šokiraj ih i gledat će“ (2016: 180). Međutim, kako tvrdi Bennett, nakon prikaza takvih vijesti gledatelji najčešće mijenjaju program, čime se zatvara magični krug srozavanja novinarske forme te pada gledanosti i povjerenja.

Jedna od glavnih karakteristika suvremenih vijesti je i pretjerana negativnost u izvještavanju, kao i oslanjanje na sukob prilikom stvaranja novinarske priče. Međutim, to nije boljka samo suvremenog novinarstva. Naime, negativnost se kao obilježje događaja vrijednog uvrštavanja u vijesti spominje još od sredine dvadesetog stoljeća kad su Galtung i Ruge skovali dvanaest čimbenika koji utječu na selekciju vijesti. U posljednjih pedeset godina brojni su pokušaji revizije čimbenika selekcije vijesti kretali od tog istraživanja, a uz negativnost se kao indikator vrijednosti vijesti često pojavljivao i konflikt. Međutim, osim kroz prizmu istraživanja usmjerenih na medijsku produkciju i novinarstvo kao profesiju, krizu novinarstva potrebno je promatrati i sa strane korisnika vijesti, publike. Naposlijetku, novinarstvo ne postoji samo za sebe, već ima društvenu odgovornost informiranja javnosti o ključnim događajima iz života neke zajednice. Istraživanja usmjerena na to kako publike koriste medije, kako shvaćaju medijske poruke te koji utjecaj određeni način izvještavanja ima na razmišljanja korisnika medija mogu ponuditi zanimljive uvide u doživljenu vjerodostojnost medija kod publika. Istraživanja o negativnom narativu vijesti, primjerice, pokazuju kako takav oblik izvještavanja ima utjecaj na emocionalno stanje korisnika vijesti (Peterson i Steen, 2009, prema: Gyldensted 2011).

Promjene u novinarskoj profesiji uslijed uočenih negativnih trendova traže se već više desetljeća. Potraga za nekim novim, revolucionarnim oblicima izvještavanja iznjedrila je fenomene kao što su deliberativno novinarstvo, novinarstvo rješenja, pozitivno novinarstvo, interpretativno novinarstvo, građansko novinarstvo, mirovno novinarstvo ili javno novinarstvo. Nijedna od spomenutih konstrukcija nije ozbiljno pridonijela revitalizaciji novinarske profesije, a neke su čak pogodovala i sveopćem trendu trivijalizacije vijesti.

Usred brojnih pokušaja da se novinarstvu vrati izgubljeno povjerenje zadnjih godina pojavio se jedan novi pravac – konstruktivno novinarstvo. Kolijevka ovog pristupa je Danska, a idejni začetnici su Ulrik Haagerup i Cathrine Gyldensted. Haagerup je više godina bio na čelu danskog javnog medijskog servisa DR-a, i za vrijeme njegovog mandata ta televizija počela je uvoditi konstruktivne elemente u izvještavanje. Cathrine Gyldensted danska je novinarka koja je spas za novinarstvo pronašla u primjeni pozitivne psihologije, o čemu je zajedno s McIntyre 2017. objavila rad naziva *Constructive Journalism: Applying Positive Psychology Techniques to News Production*. Taj rad predstavlja prvi pokušaj akademskog definiranja pojma konstruktivnog novinarstva. U njemu autorice iznose i najpotpuniju definiciju tog tipa novinarstva: „novonastali oblik novinarstva koji uključuje primjenu tehnika pozitivne psihologije u procese i produkciju vijesti kao pokušaj stvaranja produktivnog i uključujućeg izvještavanja, uz priznavanje osnovnih funkcija novinarstva“ (McIntyre i Gyldensted, 2017: 20). S druge strane, i Haagerup u svojoj knjizi *Constructive News* (2014) nudi definiciju konstruktivnog pristupa kao onog koji „govori o problemima i aktivno traži priče koje mogu doprinijeti rješenju“ (Haagerup, 2014: 53). U skladu s tim ide i definicija koja se može pronaći na mrežnim stranicama *Constructive Journalism Project*-a, po kojoj je konstruktivno novinarstvo „rigorozno i uvjerljivo izvještavanje koje uključuje pozitivne elemente i elemente usmjerene prema rješenju problema kako bi se publika osnažila te kako bi se predstavila potpunija slika istine – uz pridržavanje svih temeljnih funkcija i etike novinarstva“.¹ Iz svega spomenutog vidljivo je kako je fokus konstruktivnog novinarstva postavljen na temeljima informiranja javnosti o problemima u društvu na način koji prezentira i moguća rješenja tih problema, a sve to kako bi se javnost aktivirala i angažirala.

A među prvim medijima koji je u svoj način rada uključio konstruktivni pristup bio je upravo danski javni medijski servis DR. Zanimljivo je da je upravo Danska država članica Europske unije u kojoj građani najviše vjeruju televiziji, njih čak 77 posto, a to povjerenje je od jeseni 2016. do jeseni 2017. naraslo za 6 posto (Eurobarometar, 2017). Haagerup tvrdi kako je i DR prolazio kroz krizu tabloidnog izvještavanja uvjetovanu pojavom komerijalnih televizija, pri čemu su gledatelji bili sve nezadovoljniji. 2012. godine uprava DR-a odlučila je promijeniti strategiju poslovanja te uložiti više u stvaranje kvalitetnog sadržaja, a vijesti su obogaćene konstruktivnim elementima. Gledatelji su se vratili gledanju javnog medijskog servisa, a povjerenje u vijesti poraslo je.

¹ <https://www.constructivejournalism.org/about/>, pristupljeno 23.7.2018

Akademskih radova koji se bave pojmom konstruktivnog novinarstva ima malo. Čini se kako među postojećom literaturom i dalje nema jasne i zajedničke definicije onog što jest konstruktivno novinarstvo, te što neku novinarsku priču čini konstruktivnom. Cilj ovog rada je prikazati koje su to novinarske tehnike za koje se zalažu zagovornici konstruktivnog novinarstva, a potom kroz analizu novinarskih priloga u „Dnevniku“ Nove TV otkriti postoje li konstruktivni elementi u najgledanijoj televizijskoj informativnoj emisiji u Hrvatskoj.

2. Teorijski okvir

2.1 Kriza novinarstva

U svojoj knjizi *The Politics of Illusion* (2016) Lance Bennett bavio se odnosom suvremenih medija i demokracije. Na početku knjige Bennett spominje kako je informacijski režim 21. stoljeća „multimedijski, s fragmentiranim publikama i kanalima, često vođen društvenim mrežama“ (Bennett, 2016: 24). Erozija informacijskih režima masovnih medija, nastavlja Bennett, vodi do „personaliziranih medijskih realnosti“ (ibid), pri čemu je teško zamisliti smislenu javnu raspravu o važnim političkim i društvenim temama. Začarani krug lošeg novinarstva, neangažiranih građana i sveopćeg pada povjerenja u institucije čini se kako dominira suvremenim informacijskim režimom, kako to Bennett naziva. Mediji su se otuđili od javnog života, kako tvrdi Fallows (2007; prema Perišin, 2008: 154), a to otuđenje za posljedicu ima površne vijesti. Površne vijesti pak utječu na građane pa i oni postaju sve manje zainteresirani za javni život te postaju sve manje angažirani.

Po Haagerupu, sve počinje od prvih dana obrazovanja mladih novinara. Iz vlastitog iskustva govori kako je profesor na njegovom fakultetu izjavio da je priča zbog koje nitko nije ljut zapravo reklama (Haagerup, 2014: 8). Mladim novinarima ta rečenica zvuči primamljivo jer dolazi iz usta iskusnog novinara, pa osjećaju želju da i oni u društvu budu oni koji otkrivaju korupciju i nepotizam, da i oni nekoga razlučuju. Pažnja mladih novinara na taj način se odmah usmjerava na loše pojave u društvu, a takva praksa često se nastavlja i po ulasku u redakcije. Dugoročno gledano, na taj način stvaraju se novinari cinici. U svojoj knjizi Haagerup prenosi i osvrt priznate novinarke Christiane Amanpour na novinarsku odgovornost i cinizam:

„Moramo naći ravnotežu između traženja odgovornosti vladajućih i onih koji imaju autoritet bez da prijedemo na drugu stranu i tako stvorimo ciničnu tvrdnju baziranu na lažnoj premisi da su sve vlade, autoriteti i svi oni koji su odabrani na neki način korumpirani, ratni zločinci i slično“ (Haagerup, 2014: 19).

Mediji prezentiraju verziju stvarnosti kojoj je težište često na sukobu i negativnosti, bez razmatranja mogućih rješenja. Haagerup čak kaže da, osim što novinari često izvještavaju o lokalnim i globalnim konfliktima, oni ih čak i produljuju i hrane (Haagerup, 2014: 39). Prenošenje izjava svake sukobljene strane omogućuje onoj drugoj da na njih odgovori, a ponekad se takve izjave i potenciraju. U takvom sukobu novinari su i „promatrači i aktivni sudionici“ (ibid), a izvještaji koje prati javnost pružaju sliku vječnog sukoba i nemogućnosti pronalaska rješenja. Na sličan način i Lance Bennett vidi trenutno stanje novinarstva. Teži se dramatičnim aspektima priče i personalizaciji, s fokusom na drame i skandale (Bennett, 2016: 33). Na taj način se politika u vijestima predstavlja kao igra, a za takvu prezentaciju Bennett tvrdi kako je „jedan od najlakših načina kako uokviriti novinarsku priču“ (ibid). Isti autor donosi i četiri informacijske pristranosti za koje smatra da su važne za razumijevanje suvremenog novinarstva. Za Bennetta (2016) su to personalizacija, dramatizacija, fragmentacija i doživljavanje politike kao igre. Svaka od tih kategorija služi kao predložak po kojem novinari svakodnevno stvaraju uniformirane vijesti, često s negativnim predznakom. Međutim, negativnost nije boljka novinarstva koja se pojavila nedavno. U jednom od prvih radova koji se bavio čimbenicima zbog kojih neki događaj postaje vijest, Norvežani Johan Galtung i Mari Holmboe Ruge (1965) izdvojili su dvanaest kategorija koje su važne za selekciju vijesti. U vijestima se često pojavljuje više tih kategorija zajedno, a po hipotezi sabiranja koju iznose autori vijest ima jaču informativnu vrijednost kada je zastupljeno više faktora. Među tim faktorima je i kategorija negativnosti za koju Galtung i Ruge tvrde: „što je događaj negativniji u svojim posljedicama, vjerojatnije je da će postati vijest“ (Galtung i Ruge, 1965: 68).

Ova lista faktora održala se do danas kao polazišna točka za brojne autore koji pokušavaju definirati način proizvodnje vijesti. Međutim, iako se brojni autori pozivaju na ovaj rad Galtunga i Ruge, rijetki donose savjete iz zaključka rada koji govore o tome kako djelovati da bi se suzbio efekt iznesenih dvanaest čimbenika. Među njima je i savjet novinarima kako da suzbiju efekt negativnosti u izvještajima, a autori jednostavno tvrde: „više referenci na pozitivne događaje“ (Galtung i Ruge, 1965:85).

U svojoj knjizi Televizijske vijesti (Perišin, 2010:161) također se pozabavila informativnim faktorima koji uvjetuju selekciju vijesti u televizijskim informativnim emisijama. Navedeno je jedanaest faktora koji redom glase: 1. važnost/relevantnost/javni interes, 2. utjecaj – veličina događaja, broj sudionika, 3. značenje/blizina/osobna uključenost, 4. napetost – vijest s neizvjesnim ishodom, 5. sukob/kontroverznost, 6. personalizacija, 7. prominencija, 8. neobičnost, 9. novost/pravodobnost, 10. vizualnost – atraktivnost slike i 11. isticanje novinara

kao donositelja priče. Za razliku od faktora negativnosti kod Galtunga i Ruge, Perišin na to mjesto stavlja sukob, odnosno konflikt (Perišin, 2010:163). Događaji u kojima je sukob jedan od faktora posebno su pogodni za televizijsku prezentaciju. Perišin tvrdi i kako se prikazivanje politike u televizijskim informativnim emisijama svodi na „stalno stanje sukoba“ (Perišin, 2010:163). Sukob, u konačnici, po Perišin uvjetuje i koje će se priče i izvori za priču izabrati, ali i koji će događaji biti izabrani (Perišin, 2010:163). Problem je, kao što kaže Lance Bennett, kada konflikt i dramtizacija prevladaju.

Harcup i O'Neill u dva su se teksta (2001, 2016) pozabavili revidiranjem liste čimbenika koji u suvremenom medijskom svijetu utječu na selekciju vijesti. U novijoj reviziji između petnaest navedenih čimbenika očekivano se nalaze loše vijesti, konflikt i drama. Također, autori u analizi informativnih faktora u radu iz 2016. fokus stavljaju na nove medije, odnosno društvene mreže. Tako se izdvaja važan koncept u selekciji vijesti na društvenim mrežama kojeg autori nazivaju „*shareability*“ (djeljivost, u nedostatku prikladnijeg prijevoda) (Harcup i O'Neill, 2016: 1481). Pri definiranju ovog pojma autori prenose Gibsona koji kaže da su to „stvari koje nas nasmijavaju i stvari koje nas ljute“ (Newman, 2011:24; prema Harcup i O'Neill, 2016: 1481). Harcup i O'Neill ipak donose i formalniju definiciju *shareability*ja: „priče za koje je vjerojatno da će na Facebooku, Twitteru i ostalim oblicima društvenih mreža generirati dijeljenje sadržaja i komentare“ (Harcup i O'Neill, 2016: 1482). Taj koncept posebno dolazi do izražaja zahvaljujući rastu korištenja društvenih mreža, pa televizija prilagođava sadržaj kojeg objavljuje za kasniju objavu na internetu, a često i za dijeljenje na društvenim mrežama. Na istom popisu faktora autori su, između ostalih, uvrstili i dobre vijesti, priče uglavnom pozitivnog tona (Harcup i O'Neill, 2016).

Ovdje je važno naglasiti da novinarstvo ipak nije ovdje da donosi samo pozitivne i dobre vijesti. Izvještaji o isključivo pozitivnim događajima također na neki način distorziraju prikazanu realnost, baš kao i izvještavanje o isključivo negativnim događajima. Kako bi se postigla ravnoteža potrebno je uključiti nekoliko čimbenika vrijednosti vijesti, ali i prilagoditi pristup izvještavanja kako ne bi bio odveć negativan ili pozitivan. Također, važno je poštivati načelo nepristranosti, a pritom pokušati prikazati sve strane u nekoj priči.

2.2 Televizija i dalje najgledanija, a povjerenje opada

Na početku svoje knjige Ulrik Haagerup definira četiri tendencije u društvu koje su od sedamdesetih godina prošlog stoljeća prodirale u novinarske redakcije i stvarale novinarstvo kakvo je danas (2014: 12-13). Prvi trend je komercijalizacija vijesti, pri čemu glavnu ulogu

igraju tabloidni mediji čiji se utjecaj od kasnih šezdesetih i ranih sedamdesetih godina prelijeva u mainstream medije. Počelo se sve češće izvještavati o „zločinima, skandalima, seksu, poznatim osobama i sportu“ (Haagerup, 2014: 12), a izvještavanje o politici se svelo na personalizaciju i sukob „malog čovjeka“ sa sustavom.

Drugi trend očituje se u prosvjedima 1968. godine, mahom pokrenutima kao reakcija bune protiv vojnih i birokratskih elita. Svjetska eskalacija društvenih konflikata dovela je do prepoznavanja snage medija da doživljenu društvenu nepravdu stavi u prvi plan. Mediji su odigrali važnu ulogu u isticanju potrebe za pravima i prepoznavanjem pokreta za građanska prava diljem svijeta.

Treći trend su po Haagerupu stvorili afera Watergate i takozvani „pentagonski dokumenti“. Afera Watergate izbila je 1972. u SAD-u kada je spriječena provala u glavno sjedište Demokratske stranke u Washingtonu. Istraga je otkrila da je provala pokrenuta u krugu suradnika tadašnjeg predsjednika Nixona s ciljem da se u sjedištu Demokratske stranke postave prislušni aparati kako bi se razotkrili predizborni planovi protukandidata. Afera je novinarima *The Washington Posta*, Bobu Woodwardu i Carlu Bernsteinu, koji su o njoj pisali priskrbila svjetsku slavu, a politički skandal u konačnici je rezultirao smjenom predsjednika Nixona. Druga afera koju spominje Haagerup također se dogodila početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Daniel Ellsberg bio je jedan od vojnih analitičara koji su radili na tajnom istraživanju političke i vojne upletenosti SAD-a u Vijetnamu od 1945. do 1967. po nalogu američkog ministarstva obrane. U istraživanju je između ostaloga pisalo kako je američki predsjednik John F. Kennedy aktivno pomogao u rušenju i pogubljenju predsjednika Južnog Vijetnama 1963., za što američka javnost nije znala. Ellsberg je zaključio kako građani za to ipak moraju saznati, pa je fotokopiju dokumenata poslao u redakciju *The New York Timesa*, točnije novinaru Neilu Sheehanu. Razotkrivanje „pentagonskih dokumenata“ dogodilo se u trenutku kad je podrška američke javnosti vojnim aktivnostima u Vijetnamu jenjavala, a novinski napisi o dokumentima potvrdili su sumnju mnogih o direktnoj upletenosti američke vlasti u stvaranju vijetnamskog sukoba. Te dvije afere, koje su otkrili *The Washington Post* i *The New York Times* stvorile su iz novinara junake te prikazali snagu slobodnog i neovisnog novinarstva.

Četvrti trend vidljiv je u golemim ulaganjima u PR tvrtke u komunikaciji interesnih grupa, tvrtki i političkih stranaka. Osim četiri navedena trenda po Haagerupu koji čine suvremeno novinarstvo takvim kakvo jest dodao bih i utjecaj interneta na elektroničke medije. Kao što je televizija utjecala na tisak prije tridesetak i više godina, danas internet, a posebice društveni mediji, u velikoj mjeri utječu na televiziju (Meyrowitz, 1985: 178). Objave na društvenim

medijima sve češće se uzimaju kao izvori i u televizijskim informativnim emisijama (Volarević i Bebić, 2013).

Unatoč svemu tome, televizija i dalje ostaje najutjecajniji medij. Iz podataka posljednjeg Eurobarometra iz jeseni 2017. godine vidljivo je da 84 posto građana Europske unije televiziju gleda svaki ili gotovo svaki dan.² U usporedbi s istim razdobljem 2016. godine taj broj je narastao za dva posto. Međutim, od 2010. kada je 97 posto Europljana televiziju gledalo barem jednom tjedno taj postotak je u 2017. pao na 94 posto. Iako je i dalje najpraćeniji medij, popularnost televizije ipak pada, dok broj korisnika interneta raste.

Po Eurobarometru iz 2017. internet svakog ili skoro svakog dana koristi 65 posto Europljana, a društvene mreže 42 posto. Dugoročno gledano, od 2010. godine, kada je društvenim mrežama barem jednom tjedno pristupalo 33 posto građana Europske unije, taj postotak je u 2017. porastao do 58 posto. Korištenje interneta i društvenih mreža u Europi su u trendu rasta, no potrebno je pogledati i podatke o povjerenju medijima među građanima Europske unije za potpuniju sliku.

Radio je već tradicionalno na prvom mjestu po povjerenju, po Eurobarometru 2017. vjeruje mu 59 posto Europljana. Nakon njega slijedi televizija s 51 posto, a na trećem su mjestu novine s 47 posto. U odnosu na 2016. godinu povjerenje radiju stabiliziralo se, a televiziji i novinama 2017. vjeruje čak i nešto malo više građana. Povjerenje Europljana internetu i online društvenim mrežama manje je od tradicionalnih medija. Internetu vjeruje 34 posto, a društvenim mrežama 20. Zanimljivo je da je u odnosu na 2016. povjerenje u internet i društvene mreže palo, što nas dovodi do zanimljive situacije u kojoj građani Europske unije sve više koriste internet i društvene mreže, a u isto vrijeme im sve manje vjeruju.³

U Hrvatskoj po istom istraživanju 97 posto građana gleda televiziju barem jednom tjedno, a vjeruje joj tek 46 posto. Postotak onih koji joj ne vjeruju iznosi 51 posto. U odnosu na 2016. povjerenje u televiziju palo je za tri postotna boda, a nepovjerenje je poraslo za dva posto. S druge strane, u već spomenutoj Danskoj, zemlji u kojoj nastaje konstruktivno novinarstvo, 91 posto građana gleda televiziju barem jednom tjedno. Povjerenje Danaca u televizijski medij je, kao što sam već napomenuo, najviše u Europi i iznosi 77 posto. Televiziji ne vjeruje tek 19 posto Danaca, a taj je broj u odnosu na 2016. pao za 6 posto. Postotak povjerenja u televiziju se od 2016. povećao za 6 posto.

² Standardni Eurobarometar 88, 2017., preuzeto 28.5.2018.

³ Standardni Eurobarometar 86, 2016., preuzeto 28.5.2018.

2.3 Gledanost televizije u Hrvatskoj

Po analizi gledanosti televizijskih programa koju za Agenciju za elektroničke medije provodi agencija AGB Nielsen u svibnju 2018. program Nove TV dominirao je gledanošću.⁴ Potrebno je naglasiti da su prve četiri najgledanije emisije u cijelom mjesecu emitirane na Novoj TV, pri čemu emisija „Dnevnik“ emitirana 3. svibnja zauzima četvrto mjesto na ljestvici najgledanijih emisija. Od ukupnog broja ljudi koji su u tom trenutku gledali televiziju gotovo je 38 posto njih gledalo upravo „Dnevnik“ Nove TV. Listu deset najgledanijih emisija mjeseca svibnja zatvara još jedna emisija Nove TV, emisija „Provjereno“ emitirana 17. svibnja.

U lipnju se situacija s gledanošću promijenila, poglavito zahvaljujući Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji.⁵ Utakmice je prenosila Hrvatska radiotelevizija, pa se na listi najgledanijih emisija u lipnju najčešće pojavljuje HTV2 i utakmice koje su bile najgledanije. Tek su se dvije emisije neke druge televizije uspjele probiti na listu deset najgledanijih u lipnju, a to su bile dvije dramske serije emitirane na Novoj TV. Zanimljivo, gledajući listu petnaest najgledanijih televizijskih kanala za cijeli lipanj, Nova TV i dalje zadržava prvo mjesto, a prate ju HTV2 i HTV1.

Jedno drugo istraživanje, Digital News Report iz 2017. kojeg provodi Reuters Institute, pokazalo je da je Nova TV najpopularniji elektronički medij u Hrvatskoj.⁶ Na tjednoj bazi gleda ju 64 posto građana. Televizija je izvor vijesti za 79 posto građana, a tek 39 posto njih vjeruje vijestima.

Dobra gledanost Nove TV i njezinog informativnog programa nije novi fenomen. Dnevnik Nove TV još je 2010. godine, deset godina od osnutka te televizije te samo pet godina od uvođenja te emisije, po gledanosti prestigao Dnevnik Hrvatske radiotelevizije. Od tog trenutka Dnevnik Nove TV potvrdio je prvo mjesto po gledanosti među svim središnjim informativnim emisijama. Naravno, usporedno je rasla i općenita gledanost Nove TV, poglavito zahvaljujući raznim domaćim i stranim dramskim serijama te velikim zabavnim projektima u vlastitoj produkciji.

2.4 Konstruktivni elementi u informativnom programu Nove TV

U okviru teorijskih postavki ovog rada najveće zanimanje leži u informativnom televizijskom programu. Konstruktivno novinarstvo noviji je pravac, samim time nije niti toliko raširen, i

⁴ Gledanost televizijskih programa svibanj 2018., preuzeto 7.8.2018.

⁵ Gledanost televizijskih programa lipanj 2018., preuzeto 7.8.2018.

⁶ Digital News Report 2017, Reuters Institute, preuzeto 30.5.2018.

malo ga redakcija doživljava kao prvenstveni odabir kod obrade tema prilikom svakodnevnog izvještavanja. Ipak, bez obzira na izostajanje svjesne implementacije konstruktivnog pristupa u svakodnevnom novinarskom radu, držim kako se u izvještavanju u sklopu informativnog programa Nove TV ipak prepoznaju neke od odlika tog pristupa. Kao jedan od primjera koji bi se možda najviše približio onome što Haagerup i Gyldensted vide kao konstruktivno novinarstvo izdvaja se emisija Provjereneno.

Emisija Provjereneno emitira se od 2007. godine, a riječ je o informativnoj emisiji koja svakog četvrtka, kako stoji na službenoj stranici, „priča priče koje moraju biti ispričane i mijenja društvo u kojem živimo nabolje“.⁷ Na temeljima istraživačkog novinarstva reporteri i novinari ove emisije donose priče o nepravdama u društvu, socijalnim, političkim i drugim problemima. Prilozi govore o određenim temama najčešće kroz priče ljudi koje je taj problem pogodio, koji iz prve ruke mogu o tome govoriti. Nakon prezentiranja određenog problema, novinari ponekad prikazuju moguće rješenje, u čemu se može prepoznati odlika konstruktivnog pristupa. Provjereneno je kroz godine emitiranja postala jedna od najgledanijih emisija na hrvatskim televizijama.

Povremena rubrika u Dnevniku Nove TV imena „Bolja Hrvatska“ također spada u informativni sadržaj na tragu konstruktivnog pristupa. Rubrika prikazuje pojedince ili udruge diljem Hrvatske koji svojim djelovanjem u društvu pokušavaju donijeti pozitivne promjene. Takvi društveno angažirani prilozi najčešće se emitiraju pred kraj emisije Dnevnik, gdje često služe kao „šećer na kraju“, pozitivna priča koja u gledateljima može izazvati pozitivne emocije. Dakako, ovdje je važno istaknuti Haagerupovu tvrdnju kako konstruktivno novinarstvo nisu samo pozitivne priče, „fluff“, rezerviran za priloge s kraja informativne emisije, „slatka priča koja zatvara emisiju vijesti“ (Haagerup, 2014: 74). Slijedeći taj primjer, jasna je Haagerupova poruka po kojoj konstruktivni pristup nije samo za lake teme i priče, već je takav način rada potreban i pri obradi aktualni dnevno-političkih tema.

Još jedna se rubrika u sklopu informativnog programa Nove TV ističe kao pozitivan primjer dobre medijske prakse. Ovog proljeća pokrenut je projekt „Dnevnik na otocima“ u sklopu kojeg su novinari Ivana Pezo Moskaljov i Šime Vičević otkrivali s kojim se problemima suočavaju stanovnici otoka koji na njima žive tijekom godine, ali i koje su prednosti života na otoku. Time se u medijskom prostoru stvorilo mjesto za priče koje se inače ne pričaju, a osim problema stanovnika otoka, isticale su se i neke pozitivne strane i priče.

⁷ <https://novatv.dnevnik.hr/informativni/provjereneno/>, pristupljeno 7.8.2018.

Nabrojene emisije i rubrike neke su od pozitivnih primjera u hrvatskom televizijskom novinarstvu. Shodno istaknutoj praksi izvještavanja novinara i reportera Nove TV, želio sam provjeriti koliko se informativni program te televizije približio ideji konstruktivnog novinarstva s obzirom na originalnost u pristupu temama, pokušaje uravnoteženog prikaza sukoba te iznošenje društvenih, političkih i ekonomskih problema, a ponekad i prikaza rješenja za iste. Dakako, izdvojene rubrike i emisija tek su dio cjelokupnog programa Nove TV, a samim time i dio onoga što informativna redakcija radi na dnevnoj bazi. Iako se informativna redakcija Nove TV nije svjesno odlučila koristiti konceptom konstruktivnog novinarstva, dojam sam kako se u informativnoj emisiji Dnevnik Nove TV očitavaju neki elementi konstruktivnog novinarstva. Cilj ovog rada jest istražiti postoje li takvi elementi zaista u izvještavanju novinara Nove TV, te ako postoje pobliže ih opisati analizom izdvojenih priloga u kojima su ti elementi najviše zastupljeni.

2.5 Utjecaj negativnih vijesti na publiku

Negativnost kao karakteristika vijesti ne smije se gledati samo iz perspektive samog sadržaja vijesti i medijske kuće. Loše i negativne vijesti utječu na mentalno stanje korisnika medija, onih koji svoju percepciju svijeta stvaraju kroz medijski i informativni sadržaj. Karen McIntyre (2015) objedinila je brojne negativne efekte negativnih vijesti na gledatelje:

„Negativne vijesti mogu smanjiti pomaganje drugim osobama, umanjiti toleranciju, smanjiti percepciju dobronamjernosti društva, umanjiti procjenu stranaca i potaknuti depresiju i osjećaj bespomoćnosti (Galician i Vestre, 1987; Veitch i Griffitt, 1976). K tome, negativne vijesti mogu dovesti do nepovjerenja u političke lidere (Kleinnijenhuis i Oegema, 2006). Uspoređujući s pozitivnim vijestima, zbog negativnih vijesti gledatelji se mogu osjećati manje emocionalno stabilno i zabrinutijima oko potencijalne opasnosti za njih (Aust, 1985). Slično tome, dugoročna izloženost televiziji, koja često emitira nasilne vijesti, može kultivirati slike o zlom i opasnom svijetu u kojem ljudi misle samo o sebi i ne može im se vjerovati (Gerbner, 1998).“ (McIntyre, 2015: 5)

Ovaj poduži popis negativnih efekata negativnih vijesti pruža dobar okvir za shvaćanje utjecaja vijesti, ili medija općenito, na percepciju svijeta kod ljudi. McIntyre i Gyldensted (2017) idu i korak dalje i sugeriraju da neki pojedinci odustaju od vijesti zato što osjećaju da im one bude negativne emocije. Pritom autorice donose nalaze istraživanja Pottera i Gantza (2000) koji pokazuju da su „pojedinci svjesno odlučili gledati manje vijesti s lokalnih televizijskih postaja

jer su priče bile previše negativne, prečesto o zločinu, a pozitivne informacije bile su rijetke“ (Potter i Ganz, 2000; prema McIntyre i Gyldensted, 2017: 21).

U tom smislu, televizija igra presudnu ulogu kao medij koji „stimulira ljudski mozak potpunije od bilo kojeg drugog medija“ (Graber, 1988; prema Bennett, 2016: 77). Televizija okupira čovjekovu pažnju nudeći mu pokretnu sliku, zvukove i riječi koje gledatelj mora dekodirati. Na taj način, tvrdi Bennett, „obogaćuje se osjećaj pojedinca o shvaćanju i poznavanju situacija koje su prikazane na televiziji“ (ibid).

O utjecajima gledanja televizije govorio je i već spomenuti George Gerbner. U svojoj knjizi *Living with Television* (1986) iznio je teoriju kultivacije koja kaže da će ljudi koji često gledaju televiziju svoju percepciju svijeta stvarati upravo zahvaljujući slikama svijeta koje im nudi televizija. Pritom je važno spomenuti pojavu koju Gerbner naziva *mean world* sindrom, po kojem pripadnici publike vjeruju da je svijet u kojem žive puno nasilniji i gori zato što su takve prikaze svijeta vidjeli na televiziji.

Gyldensted (2011) je nalazima u svojem istraživanju potvrdila da „klasično novinarsko izvještavanje ima značajan emocionalni utjecaj na čitače na način da negativne emocije rastu, a pozitivne se smanjuju. Ukratko, zbog novinarskih izvještaja ljudi postaju loše volje“ (Gyldensted, 2011: 32). Ovo vrlo sažeto objašnjenje nalaza istraživanja zapravo upućuje na postojanje utjecaja medija kojeg ponekad nismo ni svjesni. Također, zaključak je i da nije dovoljno samo izvjestiti o nekom događaju, već da je potrebno razmišljati i o mogućem utjecaju prezentiranih vijesti na emocije i ponašanja gledatelja.

Izvjestavanje koje u prvi plan stavlja negativnost kao karakteristiku događaja po McIntyre i Sobel (2017) dovodi do povećane inertnosti i smanjene društvene akcije kod gledatelja. Zašto se to događa objašnjavaju teorije psihofizičkog zatupljivanja i zamora suosjećanja (McIntyre i Sobel, 2017: 41). Svi zločini, stradanja i patnje koje gledatelji mogu vidjeti gledajući televiziju za rezultat imaju smanjeni osjećaj suosjećanja i empatije za žrtve tih događaja, pogotovo ako je riječ o masovnim tragedijama.

U razgovoru za *Huffington Post* britanski psiholog doktor Graham Davey izjavio je kako „gledanje negativnih vijesti može značiti da će pojedinac svoje osobne brige shvaćati više prijetećima i ozbiljnijima nego što jesu, i kada se pojedinac počne brinuti oko tih briga, teže će kontrolirati svoju brigu i ona će biti stresnija nego što je inače“ (Gregoire, 2015; tekst za *Huffington Post*)⁸. Doktor Davey proveo je i istraživanje 1997. godine koje je pokazalo da negativne novinarske priče utječu na povećanu anksioznost i tugu kod gledatelja.

⁸ https://www.huffingtonpost.com/2015/02/19/violent-media-anxiety_n_6671732.html, pristupljeno 1.7.2018.

Trussler i Soroka (2014) ističu kako se istraživanja negativnosti vijesti češće baziraju na samom sadržaju medijskih poruka, a rijetko na načinu na koji publike taj sadržaj konzumiraju. Autori spominju pojam pristranosti negativnosti (negativity bias), po kojem ljudi imaju tendenciju da negativnim informacijama pripišu veću vrijednost i važnost nego pozitivnima. Trussler i Soroka tvrde kako su ljudi „najčešće blago optimistični; negativne vijesti su zato više udaljene od naših očekivanja nego pozitivne informacije; i zato negativne informacije vidimo kao devijantne i potencijalno korisnije“ (Trussler i Soroka, 2014: 363). Ovi autori tvrde kako je odnos ponude vijesti i potražnje u okvirima negativnosti recipročan, odnosno da mediji nude sadržaj kojeg gledatelji žele gledati, ali medijske poruke pomažu u definiranju percepcije poželjnog sadržaja. Zato Trussler i Soroka tvrde kako bi trud novinara da stvaraju pozitivnije vijesti s vremenom mogao dovesti i do promjene u ponašanju korisnika, u smislu povećane potražnje za pozitivnim vijestima. Pritom autori ipak tvrde kako su potrebne i negativne vijesti, ali s konstruktivnim pristupom kako bi se izbjegao cinizam (Trussler i Soroka, 2014: 374).

2.6 Konstruktivno novinarstvo kao rješenje – teorijski okvir

Kao što je već naglašeno, nekoliko je različitih novinarskih pristupa u zadnjih nekoliko desetljeća predlagano kao moguće rješenje problema „loših“ vijesti. U zadnje vrijeme se između svih tih pristupa ističe konstruktivno novinarstvo, iako ga svi oni koji ga na neki način pokušavaju opisati ili implementirati u rad neke redakcije često ne nazivaju istim imenom. Da bi se konstruktivno novinarstvo snažnije prihvatilo kao pristup potrebno je teorijski sintetizirati nalaze nekoliko autora iz tog područja.

Constructive Journalism Project na svojoj mrežnoj stranici daje definiciju konstruktivnog novinarstva: „rigorozno, snažno izvještavanje koje uključuje pozitivne elemente te elemente usmjerene prema rješenju na način da osnaži publike i pruži potpuniju sliku istine, uz pridržavanje temeljnih novinarskih funkcija i etike“.⁹ Odmah do definicije izdvaja se ono što konstruktivno novinarstvo nije: a) pozitivne vijesti (eng. fluff), b) zagovaračko novinarstvo te c) razvojno novinarstvo pod vladinim utjecajem. Konstruktivnom pristupu često se zamjera da je pretjerano pozitivan, pri čemu se ističe kako takve priče nemaju ozbiljnost i vrijednost kakvu bi vijesti trebali imati. S druge strane, zagovaratelji konstruktivnog novinarstva ističu kako ovaj pristup ne donosi samo naivni uljepšani prikaz svijeta koji u ljudima pobuđuje pozitivne emocije, već da je potrebno i dalje biti kritičan i nepristran, a osim isključivog prikaza konflikata, sukoba, tragedija i loših događaja pokušati prikazati moguće rješenje. Isto tako,

⁹ constructivejournalism.org/about/, pristupljeno 10.6.

odbacuju se veze sa zagovaračkim i razvojnim novinarstvom jer oba ta pristupa donose pristrane prikaze događaja koji ne potiču javnost na raspravu, a ne donose ni rješenja za prikazane društvene probleme.

Na sličnom je tragu i Haagerup koji u svojoj knjizi donosi popis svega onoga što po njemu konstruktivno novinarstvo nije. Sve one vijesti koje su napisane nekritički, naivno i površno po Haagerupu nisu konstruktivne, a isto tako autor smatra i da konstruktivne vijesti nisu dosadne i tek slatka priča na kraju informativne emisije (Haagerup, 2014: 74). Na istoj stranici Haagerup piše i kako konstruktivne vijesti pružaju izlaz, nadu, inspiraciju za rješenje, poziv na akciju, obrazovanje, uključenost, budućnost i pozitivnost.

Cathrine Gyldensted ide i korak dalje te iznosi četiri mita koje o konstruktivnom novinarstvu iznose njegovi kritičari, a potom ih i opovrgava. Oni redom glase: a) konstruktivno novinarstvo je nekritično, b) konstruktivno novinarstvo zanemaruje konflikt, c) konstruktivno novinarstvo nije „ozbiljno“ novinarstvo (engl. *hard news*), i d) konstruktivno novinarstvo nije objektivno (Gyldensted, 2015: 48-51). Kritičnost konstruktivnih priča, tvrdi autorica, postiže se bez isticanja prekomjerne negativnosti, već se na iskazane probleme nude moguća rješenja. U vezi drugog mita Gyldensted kaže kako je svijet pun temeljnih suprotnosti koje onda stvaraju konflikte, ali kako se konstruktivnim pristupom pokušava učiniti da ti konflikti ne eskaliraju dodatno, uz isticanje rješenja i kompromisa. Treći mit Gyldensted opovrgava prikazujući primjere *The Economist* i *The New York Times* pokazujući tako da i neki od najcijenjenijih svjetskih medija koriste konstruktivni pristup. Tako dokazuje da konstruktivne vijesti itekako mogu biti ozbiljne i „teške“ (engl. *hard news*). Preostaje četvrti mit o objektivnosti, za kojeg Gyldensted jednostavno tvrdi da je točan iz razloga što novinarstvo općenito ne može biti u potpunosti objektivno. Tendencija pozivanja novinara na objektivnost prilikom izvještavanja već godinama se uglavnom zamjenjuje zahtjevima za poštenim i ujednačenim izvještavanjem koje će se truditi prikazati sve aspekte neke situacije ili problema.

Međutim, kako prepoznati konstruktivnu novinarsku priču u suvremenom informacijskom režimu kratom raznim vijestima i informacijama? U nastavku prikazujem ključne elemente konstruktivnog novinarstva koje su izdvojili neki njegovi teoretičari, a pomoću kojih je moguće prepoznati konstruktivni pristup.

2.6.1 Šest fokusnih područja za primjenu konstruktivnog novinarstva

Istraživački odjel škole Cathrine Gyldensted pri Sveučilištu u Windesheimu definirao je ključne elemente pristupa konstruktivnog novinarstva. Šest fokusnih područja za primjenu

konstruktivnog novinarstva, na temelju osobne komunikacije s Gyldensted, sažeo je u svom diplomskom radu Nikola Šimić (2017: 36-37):

1. usmjerenost prema rješenjima
2. usmjerenost prema budućnosti
3. proširenje tehnike intervjua
4. depolarizacija
5. element „Rosling“
6. Element „De Correspondent“.

Usmjerenost prema rješenjima najpoznatiji je i najkorišteniji element konstruktivnog novinarstva.

Element usmjerenosti prema budućnosti stavlja važnost na pitanje „što sad“, jedno od pitanja koje postavlja i Robbie (2013) kad govori koja si pitanja novinari moraju postaviti da bi novinarstvo bilo bolje.

Prilikom intervjua konstruktivni pristup se očituje u različitom načinu pristupa sugovornicima. Pitanja koja se postavljaju moraju biti poštena prema sugovornicima, pa se tako osobu neće prikazivati kroz stereotipni način negativca ili žrtve.

Depolarizacija se odnosi na poništavanje procesa polarizacije kojeg novinari često stvaraju. To je posljedica izvještavanja o različitim mišljenjima koje novinari znaju prikazivati kao sukob dvije suprotstavljene strane.

Element „Rosling“ svoje je ime dobio po švedskom profesoru Hansu Roslingu koji je smatrao da se proučavanjem statistika, a pogotovo trendova u takozvanim big data podacima, može uočiti i opisati pravo stanje. Tako je Rosling, koristeći statistiku, pokazao da je na svjetskoj razini fertilitet u padu te da će se do kraja ovog stoljeća zaustaviti rast svjetske populacije. Na isti način je ustvrdio da su razlike između razvijenih zemalja i zemalja u razvoju postale manje vidljive, a i da se, globalno gledano, poboljšalo i zdravlje. Rosling je 2005. pokrenuo zakladu Gapminder čija je svrha statističke podatke i činjenice iskoristiti kako bi se ostvario održivi globalni napredak. Zaklada na svojoj web stranici nudi razne statističke podatke i alate pomoću kojih se ti alati mogu iskoristiti.¹⁰ Element „Rosling“ ističe važnost sagledavanja šire slike, odnosno konteksta, u kojem osim negativnih trendova, koji dominiraju u medijima, možemo vidjeti napredak.

De Correspondent je nizozemski web portal kojeg se izdvaja kao primjer kako konstruktivno novinarstvo treba izgledati u primjeni. Osim uključivanja konstruktivnih elemenata

¹⁰ <https://www.gapminder.org/about-gapminder/>, pristupljeno 16.8.2018.

izvještavanja, ovaj web portal poznat je po odnosu s publikom, pri čemu se sadržaj na portalu kreira u suradnji s korisnicima, a važan element je i uključivanje publike u rasprave o pojedinim temama. Portal De Correspondent pomnije je opisan u poglavlju Primjeri konstruktivnog novinarstva u praksi.

Navedena fokusna područja za primjenu konstruktivnog novinarstva najbolje je prikazati kroz primjer. Za to će poslužiti članak „Kako se zemlja oporavlja od Ebole? Upoznajte ljude koji obnavljaju Sierra Leone“ s portala De Correspondent.¹¹

Na početku teksta novinarka daje širi kontekst priče – početak epidemije ebole u afričkoj državi Sierra Leone. 14 tisuća građana ove države zarazilo se ebolom, a četiri tisuće preminulo je od posljedica zaraze. Nakon uvoda, novinarka je umjesto uobičajenog izvještaja o epidemijom pogođenoj državi odlučila ispričati drugačiju priču o stanovnicima Sierra Leonea. Umjesto negativnog pristupa prikazivanja nemoći nedovoljno razvijene afričke države, pritom joj pridajući status nemoćne žrtve, autorica članka okreće se konstruktivnoj strani priče. Umjesto pogibije ljudi usred velike epidemije, prikazuju se priče ljudi koji su svojim radom i trudom za vrijeme epidemije pomagali zajednici. Osim prikazivanja razornih dometa epidemije prikazan je i problem kojeg je ona ostavila na mentalno zdravlje preživjelih. Međutim, taj problem je prikazan kroz činjenicu da se dvadesetak medicinskih sestara na psihijatrijskom odjelu ujediniло kako bi pomogli preživjelima. Također, epidemija ebole kao jednu od posljedica je imala i povećanje svjesnosti o mentalnim bolestima u Sierra Leoneu. Umjesto usmjerenosti na poginule od ebole, novinarka svoju, a i pažnju čitatelja, usmjerava na preživjele, odnosno one koji aktivno pomažu svojoj zajednici. Elementi rješenja prisutni su u cijelom članku. Isto tako, vidljivi su i elementi budućnosti, pogotovo u odgovorima sugovornika. Također, upravo u odgovorima sugovornika može se prepoznati korištenje proširene tehnike intervjua, pri čemu novinarka ljudima s kojima razgovara ne pristupa kao žrtvama, već kao aktivnim sudionicima, pokretačima društva u kojem žive.

2.6.2 Osam konstruktivnih narativa kod izvještavanja

Na temelju prikazanih šest elemenata konstruktivnog novinarstva, u svom diplomskom radu Nikola Šimić (2017) izdvojio je osam primjera konstruktivnog narativa. Narativi koje je izdvojio bazirani su na elementima koje je definirao istraživački odjel škole Catherine

¹¹ <https://thecorrespondent.com/4605/how-does-a-country-recover-from-ebola-meet-the-people-rebuilding-sierra-leone/1259811125100-2fefeb67>, pristupljeno 19.8.2018.

Gyldensted pri Sveučilištu u Windesheimu. Ti narativi, onako kako ih navodi Šimić (2017: 41-46), su:

1. narativ prikazivanja rješenja
2. narativ rješavanja problema
3. narativ pomirenja
4. narativ budućnosti/ mogućnosti
5. narativ rehabilitacije (pozitivno o negativnome)
6. restorativni narativ
7. narativ razvoja
8. narativ objašnjenja.

Budući da je narativ, odnosno „lanac događaja u uzročno – posljedičnoj vezi koji se događaju u vremenu i prostoru“ (Gillespie i Toynbee, 2006: 81), jedan od najvažnijih elemenata koji tvore novinarsku priču, svaki od ovih narativa opisat ću odvojeno, onako kako svakog od njih opisuje Šimić (2017).

1. Narativ prikazivanja rješenja

Ovaj tip narativa je osnovni tip priče kod konstruktivnog novinarstva. Ne razlikuje se puno od tradicionalnog pristupa izvještavanju, a počinje tako da novinar otkrije problem i prikaže sve strane događaja. Tradicionalna novinarska priča najčešće bi ovdje stala, međutim u ovom se pristupu ide dalje – prikazuje se moguće rješenje problema. Ovaj narativ prvenstveno je usmjeren na prikaz rješenja.

2. Narativ rješavanja problema

U ovom narativu također se naglašava element rješenja nekog problema, pri čemu u ovom pristupu novinar stvari uzima u svoje ruke i pokušava riješiti prikazani problem. Međutim, brojni su kritičari ovog pristupa koji ističu kako ovaj narativ ne pripada konstruktivnom novinarstvu, posebice jer konstruktivno novinarstvo ne zagovara aktivizam novinara ili zagovaračko novinarstvo.

3. Narativ pomirenja

Šimić u ovom narativu prepoznaje najviše konstruktivnih kriterija. Prikazuje se bolja strana društva, nešto što se u vijestima ne viđa često, a u isto vrijeme ima potencijal građane angažirati i potaknuti na društvenu promjenu. Pogotovo do izražaja dolazi element depolarizacije, pri čemu se novinari trude ispraviti polarizacijski efekt koji se često javlja kad se izvještava o nekom sukobu ili problemu. Novinari u ovom pristupu pokušavaju pronaći zajednički jezik između tradicionalno sukobljenih društvenih grupa ili pojedinaca. Šimić ovdje ističe i Haagerupovu ideju o konstruktivnoj debati kao nužno potrebnoj u suvremenoj političkoj

komunikaciji, pri čemu tradicionalne političke debate u medijskom prostoru ne doprinose javnom dijalogu, već služe samo kao arene sukoba.

4. Narativ budućnosti/ mogućnosti

Ovaj narativ ističe priče koje su usmjerene prema budućnosti. Najčešće su to priče o vizionarskim idejama te inovacijama koje mogu imati pozitivan učinak u budućnosti. Ulrik Haagerup predlaže dodavanje novog novinarskog pitanja – što sada? (Haagerup, 2014: 86). Odgovor na to pitanje u skladu je s narativom budućnosti.

5. Narativ rehabilitacije („pozitivno o negativnome“)

U konstruktivnom pristupu se ovim narativom novinari služe kad žele prikazati pozitivnu stranu neke priče koju mediji uobičajeno prikazuju isključivo kao negativnu. U Europskoj uniji u proteklih nekoliko godina mogli smo svjedočiti narativu rehabilitacije korištenom u pričama o izbjeglicama, koje prikazujući njihov život u Europi tu sliku stavljaju u kontrast s onom o ekstremističkom islamizmu.

6. Restorativni narativ

Ovaj tip narativa zagovara izvještavanje o tragedijama i drugim događajima velikih razmjera dugo vremena nakon samog događaja. Na taj način novinari će, osim negativnih aspekata tragedije, moći prikazati i snagu i otpornost ljudi koji se pokušavaju oporaviti od tragedije, dakle pozitivnu stranu.

7. Narativ razvoja

Novinarske priče nastale korištenjem ovog narativa prikazuju napredak zajednice u nekom njezinom pogledu. Sličan je narativu prikazivanja rješenja, ali ne prikazuje specifično rješenje za neki problem. Umjesto toga, prikazuju se pozitivni pomaci u društvu. Ovaj narativ je u skladu s elementom „Rosling“, u smislu sagledavanja postojeće situacije iz šire perspektive te isticanje pozitivnih aspekata neke promjene u društvu.

8. Narativ objašnjenja

I ovaj narativ trudi se ispričati priču o nekom problemu sagledanom iz svih aspekata, s ciljem da javnost upozna s kompleksnim temama. Iako ne prikazuje rješenje za određeni problem, važnost ovog narativa je u prikazivanju složenih problema o kojima se često izvještava površno. Ovaj narativ zapravo odgovara na tradicionalnu novinarsku formulu 5W+H. Riječ je o pitanjima što, gdje, kada, tko, zašto i kako, a odgovori na njih pružaju kompletnu vijest. U konstruktivnom narativu objašnjenja poseban se naglasak stavlja na pitanja kako i zašto.

Kao i s fokusnim područjima za primjenu konstruktivnog novinarstva, i navedene konstruktivne narative u praksi ćemo prikazati kroz članak „Što je to smrtno dosadno, a može

spasiti svijet? (pomoć: mi ju ne možemo podnijeti)“ s portala De Correspondent.¹² Početak članka smješta nas na Haiti i upoznaje sa Sonyjem Lebrunom koji živi na rubu siromaštva. Haiti je 2010. godine pogodio snažan potres razornih posljedica po stanovnike i njihove kuće. Poginulo je između 100 i 160 tisuća ljudi, a procijenjeno je kako je uništeno 250 tisuća kuća i 30 tisuća poslovnih zgrada. Milijarde eura pomoći poslana su u Haiti, ali se mnogo građana i dalje bori sa siromaštvom. Nekoliko godina nakon potresa novinarka priča s Lebrunom te mu postavlja pitanje: „Kad bi mogao navesti jednu stvar koja bi ti promijenila život, koja bi to bila?“ Lebrun novinarka jednostavno odgovara – katastar, mjesto na kojem može prijaviti svoje zemljište i nekretninu. Od tog trenutka glavna tema u članku postaje birokracija, odnosno način na koji „dosadna“ birokracija može mijenjati svijet. U raspravi o važnosti birokracije novinarka prikazuje i nekoliko statističkih podataka, te ih stavlja u odnos kako bi objasnila navedene brojeke. Primjerice, iznosi se podatak da je u Kairu procijenjena vrijednost neregistrirane imovine otprilike 241 milijarde dolara, što je trideset puta veći iznos od vrijednosti svih javnih tvrtki u Kairu. Govori se i o istraživanju koje je pokazalo da osobe kojima se zemljište registrira u katastru ponovno ulažu, primjerice sadnjom gospodarski isplativih agronomskih kultura, te se na taj način mogu podići iz siromaštva. Autorica zaključuje kako je birokracija ono što može omogućiti siromašnima da iskorače iz siromaštva, te da su pravi junaci svijeta birokrati, ljudi na šalterima koji obavljaju nevidljivi, tihi i dosadni posao. U ovom članku moguće je prepoznati šest od osam navedenih konstruktivnih narativa. Narativ prikazivanja rješenja provlači se kroz čitavi članak kroz prikazivanje birokracije, odnosno uvođenja katastra na Haitiju kako bi se tamošnjim siromašnim stanovnicima omogućilo da registriraju svoja zemljišta. Birokratska sigurnost pružit će Haićanima bolju budućnost, u čemu se prepoznaje narativ budućnosti. Narativ rehabilitacije u ovom se članku može prepoznati i u prikazu Haitija te u prikazu birokracije. Haiti je 2010. pogođen razornim potresom te njegovi stanovnici pokušavaju graditi nove domove, početi s novim životom. S druge strane, o birokraciji se obično govori kao o dosadnoj i zamornoj, ali u ovom članku autorica prikazuje kako je ona zapravo jedan od potpornih stupova društva i zajednice. Restorativni narativ također se očituje kroz prikaze obnove Haitija i birokracije kao potrebne za funkcioniranje društva. Obnova Haitija može se gledati i kroz prizmu narativa razvoja, kao pozitivne pomake u društvu koje je doživjelo veliku prirodnu katastrofu, a sada se pokušava konsolidirati. I konačno, narativ objašnjenja prisutan je kroz cijeli članak, budući da se radi o kompleksnoj temi.

¹²<https://thecorrespondent.com/4328/whats-deadly-dull-and-can-save-the-world-hint-we-cant-stand-it/188575288-1a7e0c50>, pristupljeno 23.8.2018.

2.6.3 PERMA elementi

U stvaranju prikazanih narativa u konstruktivnoj novinarskoj priči treba krenuti, kako tvrdi Gyldensted, od takozvanih PERMA elemenata (Gyldensted, 2015: 74). Da bi se odmaknuli od tradicionalnog novinarskog pristupa koji važnost daje negativnosti i svemu onom što u društvu ne valja, Gyldensted preporuča model nastao prema radu voditelja Centra za pozitivnu psihologiju Sveučilišta u Pennsylvaniji profesora Martina Seligmana. Seligman ističe pet elemenata boljitka, a to su pozitivne emocije, angažiranost, veze, značenje i dostignuće (Gyldensted, 2015: 74). Na engleskom ti elementi glase ovako: *positive emotions, engagement, relationships, meaning* i *accomplishment*, pa zajedno tvore akronim PERMA.

Opis svake kategorije PERMA elemenata pomaže shvatiti na što bi se novinari trebali usredotočiti te koji je konačni cilj njihovih priča. Pozitivne emocije uglavnom se odnose na sreću i zadovoljstvo, ali uključuje i razne druge osjećaje kao što su zahvalnost, povjerenje i nada. Angažiranost ili sudjelovanje je mentalno stanje u kojem osoba koja nešto čini je u to potpuno uključena i osjeća zadovoljstvo. Veze se u ovom kontekstu odnose na pozitivne, konstruktivne i bliske, uglavnom one u obitelji i među prijateljima, ali i u profesionalnom kontekstu. Element značenja se odnosi na poticanje osjećaja da život ima neki veći smisao, viši cilj. Dostignuće jednostavno u ovom kontekstu znači dostići neki cilj kojeg si osoba postavi.

S obzirom da je Seligman ovaj model postavio iz aspekta psihologije, bilo ga je potrebno prevesti u sferu novinarstva. Gyldensted to čini tako da za svaki PERMA element osmišljava neka ključna pitanja čiji odgovori mogu pomoći u konstruktivnom pristupu nekoj priči (Gyldensted, 2015: 75). U konačnici to izgleda ovako:

1. pozitivne emocije – Tko se nada? Tko je zahvalan? Tko je riješio problem? Kako će to pomoći toj ili nekoj drugoj osobi?
2. sudjelovanje – Tko se osjeća uključenim? Tko je strastven u vezi nečega? Tko će biti uključen u budućnosti?
3. veze – Tko je pomogao? Koga je to zbližilo? Koga se sve može zbližiti? Gdje se mogu naći primjeri suradnje?
4. značenje – Tko je sada pametniji? Što je naučeno? Gdje se može naći inspiracija za druge? Koje je značenje ove priče?
5. dostignuće – Što je bilo potrebno za ovo postignuće? Što je postignuto? Što može biti postignuto?

Gyldensted naglašava kako ovaj popis pitanja i ideja nije potpun nego može služiti kao poticaj za daljnje razmišljanje o konstruktivnom pristupu. Također, važno je voditi računa da priče

nastale koristeći PERMA elemente ne postanu samo pozitivne, već i konstruktivne. To se postiže, po Gyldensted, tako da se novinar zapita koja je društvena važnost iznesenih ideja i priča (Gyldensted, 2015: 76).

2.7 Primjeri konstruktivnog pristupa u praksi

Promjena ustaljenih praksi i sustavno uvođenje drugačijeg režima rada u medijskim pogonima iziskuje novčane, vremenske i ljudske resurse. Međutim, neki mediji ipak su u svoj način rada pokušali uklopiti neke konstruktivne elemente, ili su pak stvorili posebne rubrike koje donose priče pozitivnijeg tona s prikazom mogućeg rješenja nekog problema.

U primjeni konstruktivnog pristupa novinarstvu prednjači već spomenuta danska televizija DR. To ne čudi s obzirom da su idejni začetnici konstruktivnog novinarstva Ulrik Haagerup i Cathrine Gyldensted oboje radili u Danskoj kao televizijski novinari, pa su njihovi teorijski radovi utemeljeni na praksi. Od 2016. svakog dana se u sklopu informativnih emisija na DR-u mogu gledati informativni prilozi s konstruktivnim elementima (Šimić, 2017: 18).

Uz dansku televiziju DR, i švedska televizija SVT je u svoj informativni program uklopila elemente konstruktivnog novinarstva. Posebno to vrijedi za odjel novinara dopisnika iz svijeta. Od 2009. dopisnici ove švedske televizije rade svoje reportaže po principima konstruktivnog novinarstva, poglavito zahvaljujući urednici redakcije međunarodnih vijesti Ingrid Thörnqvist (Gyldensted, 2015: 116). Konstruktivni pristup posebno je vidljiv u priložima koji prikazuju napredak afričkog kontinenta. Odjel dopisnika SVT-a istaknuo se i praćenjem financijske krize u Europi koja je počela 2008. prikazivanjem nekih budućih pozitivnih ishoda.

I fotografija kao medij može biti konstruktivna. Gyldensted kao primjer navodi višestrukog nagrađivanog ratnog fotografa Jana Grarupa. U razgovoru s autoricom Grarup je iznio svoj konstruktivni pristup fotografiji po kojem svaka njegova reportaža s konstruktivnim elementima sadrži dvojakost prikazivanja grube realnosti i nade (Gyldensted, 2015: 147). Tako, primjerice, u Grarupovoj fotografiji koja prikazuje djevojčicu slomljenih udova vidimo i njezin smješak, a u fotografiji koja prikazuje urušene zgrade vidimo i par koji šeće držeći se za ruke.

Jedan od najčitanijih portala Huffington Post još je 2011. uveo segment kojeg su nazvali „Dobre vijesti“ (*Good News*), a 2016. pojavila se i rubrika „Što funkcionira“ (*What's working*).¹³ U sklopu te rubrike predstavljaju se različite organizacije ili pojedinci koji svojim

¹³ <https://www.huffingtonpost.com/dept/impact>, pristupljeno 2.9.2018.

djelovanjem dolaze do održivih rješenja za neke od najvećih svjetskih problema, kako stoji u opisu na mrežnoj stranici.¹⁴

Mrežne stranice *The New York Times* također nude rubriku čije odlike možemo prepoznati kao konstruktivni pristup. Segment o kojem se radi zove se „Tjedan u dobrim vijestima“ (*The Week in Good News*). Svakog tjedna objavljuje se tekst u kojem se opisuje nekoliko priča iz različitih krajeva svijeta koje na neki način govore o pozitivnim pričama i primjerima kako rješavati neke probleme u društvu.

I britanski BBC u sklopu svog servisa *BBC World Service* nudi priče koje se mogu opisati kao konstruktivne. Rubrika „*World Hacks*“ je multimedijaska platforma čiji je cilj istaknuti inovativne poglede i načine djelovanja koji poboljšavaju život na svakodnevnoj bazi. Osim „*World Hacks*“, BBC nudi i zanimljivu rubriku „*Reality Check*“. Svi članci i video materijal objavljeni u sklopu rubrike imaju naslove koji su zapravo pitanja: „Zašto predsjednik Trump stvara svemirski obrambeni program?“, „Koliko su dobro plaćeni vozači vlakova?“, „Koliko ima transrodnih osoba u zatvoru?“, „Što će se dogoditi s cijenama roaminga nakon Brexita?“ i slično. U sklopu članaka i videa obrađuju se različite teme, a pritom se odgovara na pitanja postavljena u naslovu. Rubrika „*Reality Check*“ nastala je kao odgovor na sve veći trend pojavljivanja takozvanih „fake news“ članaka.¹⁵ Tim koji stoji iza te rubrike zadužen je za razotkrivanje lažnih vijesti, namjerno objavljenih lažnih informacija i prijetvornih objava koje su česte na društvenim mrežama. Pokušaj je to da „provjerivači“ činjenica (engl. *fact-checkers*) čitateljima i gledateljima BBC-a ponude ispravne informacije o svemu onom na što su možda naišli na društvenim mrežama.

Ugledni *The Guardian* na svoje mrežne stranice uvrstio je sekciju imena „*The Upside*“. Rubrika je, po opisu na stranici, usmjerena prema poduzetničkim i inovativnim rješenjima za neke od gorućih svjetskih problema. Izvještava se o pojedincima i organizacijama koji nude rješenja i odgovore na društvene probleme, kao i o inovacijama i pokretima koji olakšavaju svakodnevni život.

Njemački *Die Zeit* također slijedi neke principe konstruktivnog novinarstva. Rainer Esser, generalni direktor grupacije *Zeit Verlag*, koja između ostalog objavljuje *Die Zeit*, tvrdi kako su njihovi novinari više zainteresirani za projekte, tvrtke i inicijative koje funkcioniraju, nego za stvari u Njemačkoj koje ne funkcioniraju (Haagerup, 2014: 80). Naglašavanje novinarskog fokusa na pozitivne stvari *Die Zeitu* je posljednjih godina donijelo uspjeh. Od 2002. godine

¹⁴ <https://www.huffingtonpost.com/topic/purpose-profit>, pristupljeno 5.8.2018.

¹⁵ <https://www.theguardian.com/media/2017/jan/12/bbc-sets-up-team-to-debunk-fake-news>, pristupljeno 24.8.2018.

naklada tiskanog izdanja porasla je za 22 posto, a u deset godina broj posjeta web portalu porastao je s 3 milijuna na 30 milijuna (Haagerup, 2014: 79). Prihodi od oglašavanja narasli su za 75 posto, a veću čitanost prati i veći broj zaposlenih u tvrtci.

Međutim, jedan se medij ističe kao najjasniji primjer kako bi konstruktivno novinarstvo trebalo izgledati u praksi. Već spomenuta Cathrine Gyldensted, baš kao i tvorac javnog novinarstva Jay Rosen kao idealni primjer novog medija ustrojenog po načelima konstruktivnog novinarstva izdvajaju nizozemski portal De Correspondent. Portal je nastao 2013. godine nakon što je u osam dana crowdfunding kampanje prikupljeno više od milijun eura (Gyldensted, 2015: 34). Ideja ovog portala od početka je bila odbaciti klasični cjelodnevni ciklus objavljivanja najnovijih vijesti. Umjesto toga, ponudili su dubinske originalne reportaže koje pišu dopisnici portala koji sami odlučuju o čemu pišu. U opisu na web stranici stoji da je De Correspondent „antidoza za dnevne rutinske vijesti.“¹⁶ Uz slobodu u odabiru tema, namjera portala De Correspondent je povezati se sa svojom publikom, pri čemu je izuzetno važna uloga novinara kao voditelja dijaloga i rasprave. Čitatelje se potiče da prate rad novinara i da im se javljaju sa sugestijama i informacijama o temama kojima se bave. Na taj način stvara se angažirana publika čiji se glas sluša i uvažava, a pritom i sudjeluje u stvaranju sadržaja kojeg čita, gleda i sluša. Važna odrednica De Correspondentovih reportaža je usmjerenost na rješenje problema, kao i prikaz kako biti dio tih rješenja, kako se uključiti. Osim što portal objavljuje reportaže na nizozemskom jeziku kao De Correspondent, tekstovi na engleskom jeziku objavljuju se na The Correspondent. O uspješnosti portala De Correspondent govori i pokretanje još dva portala u Njemačkoj, Krautreporter i Perspective Daily, nastala po uzoru na nizozemsku izvornu inačicu.

3. O istraživanju

Istraživački dio ovoga rada odnosi se na analizu televizijskih priloga u informativnoj emisiji Dnevnik Nove TV. Analizirat će se prilozi iz dva perioda. Prvi je pet dana u lipnju, od 21. do 25. lipnja, dok se drugi period odnosi na svibanj, od 9. do 13. svibnja. Ustanovit će se postoje li u tim emisijama prilozi s konstruktivnim elementima te koji su to elementi koji se pojavljuju. Elementi konstruktivnog novinarstva koji će se tražiti su: 1) osam konstruktivnih narativa kod izvještavanja, 2) šest fokusnih područja kod primjene konstruktivnog novinarstva te element pozitivnih emocija. Nakon što se ustanovi u kojim priložima je zastupljenost tih elemenata

¹⁶ <https://medium.com/de-correspondent/about>, pristupljeno 17.8.2018.

najveća, narativnom analizom pokušat će se prikazati na koji način su konstruktivni elementi uklopljeni.

3.1 Cilj i zadaće istraživanja

Cilj ovog istraživanja jest pokazati da u informativnoj emisiji Dnevnik Nove TV postoje konstruktivni elementi u izvještavanju. Cilj narativne analize priloga s najviše zabilježenih konstruktivnih elemenata za cilj ima pokazati na koji način su ti elementi uklopljeni kako bi zajedno tvorili cjelinu izvještavanja o nekoj tematici.

3.2 Istraživačka pitanja

U ovom radu postavljeno je nekoliko glavnih istraživačkih pitanja kako bi se moglo ustanoviti jesu li i u kojoj mjeri u promatranim priložima u Dnevniku Nove TV prisutni elementi konstruktivnog novinarstva. Glavna istraživačka pitanja su:

1. Nastoji li se u priložima Dnevnika Nove TV na prikazane probleme ponuditi rješenja?
2. Ima li elemenata konstruktivnog narativa u priložima Dnevnika Nove TV koji se bave aktualnim dnevno-političkim temama (politika, gospodarstvo, sukob i slično)?
3. Koji se od traženih konstruktivnih elemenata najčešće pojavljuje u priložima?

3.3 Metodološki okvir

3.3.1 Metoda istraživanja

Provedeno istraživanje temelji se na kombinaciji kvantitavnih i kvalitativnih metoda. Kvantitavna metoda u ovom radu je analiza sadržaja, koja se definira kao „postupak proučavanja i raščlanjivanja nekog pisanog ili slikovnog materijala kojim se nastoje uočiti neke njegove osobine odnosno poruke tog sadržaja“ (Lamza Posavec, 2006: 152). Cilj ove metode nije samo prikupiti podatke o postojanju nekih osobina analiziranog sadržaja, već i „te osobine i kvantitativno izraziti određivanjem njihove zastupljenosti u cijelom analiziranom sadržaj“ (Lamza Posavec, 2006: 153).

Pregledani prilozi iz deset emisija Dnevnika provučeni su kroz matricu odabranih konstruktivnih elemenata. U priložima se tražilo ukupno 15 konstruktivnih elemenata: 1) narativ prikazivanja rješenja, 2) narativ rješavanja problema, 3) narativ pomirenja, 4) narativ budućnosti/ mogućnosti, 5) narativ rehabilitacije, 6) restorativni narativ, 7) narativ razvoja, 8) narativ objašnjenja, 9) usmjerenost prema rješenjima, 10) usmjerenost prema budućnosti, 11)

proširenje tehnika intervjua, 12) depolarizacija, 13) element „Rosling“, 14) element „De Correspondent“ i 15) pozitivne emocije.

Što se tiče kvalitativne obrade priloga koristila se analiza narativa. „Narativ je lanac događaja u uzočno-posljedičnoj vezi koji se događaju u vremenu i prostoru“ (Bordwell i Thompson, 1990: 55; prema Gillespie i Toynbee, 2006: 81). Drugim riječima, narativ je priča. Ima početak, kulminaciju i kraj. „Sve priče prate jezgru narativnog obrasca prema kojem je pomak od originala i relativno stabilne situacije prema nekoj drugoj drugačije stabilnoj situaciji isprekidan serijama smetnji, komplikacija i prepreka“ (Gillespie i Toynbee, 2006:97). Glavni fokus analize narativa je utvrditi kako tekst funkcionira, na koji način se u tekstu stvara smisljena cjelina i koji elementi narativa u tome sudjeluju. U slučaju istraživanja elemenata konstruktivnog novinarstva, u okviru analize narativa prvenstveno je naglasak na to kako se uz pomoć tih elemenata stvara koherentna cjelina i prenosi priča.

Narativ ima svoj početak i kraj, on je priča pomoću koje je konstruiran određeni medijski sadržaj (Gillespie i Toynbee, 2006:81). Gillespie navodi razloge zašto pročitati narativ: 1) narativ proučavamo kako bismo shvatili kako mediji konstruiraju naše znanje o svijetu, 2) proučavanjem narativa možemo shvatiti odnose moći u društvu, čije se priče pričaju, a čije ne, 3) proučavamo narativ jer nam on pruža uvid u društvene promjene, te 4) proučavamo ga jer nam pruža zadovoljstvo i ugodu slušanja priče (Gillespie i Toynbee, 2006:83).

Kada se govori o strukturi narativa, važno je istaknuti Tzvetana Todorova i njegovu shemu dijelova narativa (Todorov, 1977/1971, prema Gillespie i Toynbee, 2006:97). Prema Todorovu, svaki narativ sadrži slijedeće sastavne dijelove: uvod, prijelom, zaplet, vrhunac i rasplet. Za prijelaz iz jednog u iduće stanje zaslužni su ključni događaji u priči. U većini narativa, kako tvrdi Todorov, neko početno stanje narušava neki problem. Kako se radnja odvija, taj problem se nastoji riješiti kako bi se ponovo došlo u prvotno stanje. Gillespie pritom tvrdi kako je u analizi narativa važno posebnu pažnju posvetiti tom problemu koji narušava početno stanje te usporediti početno i završno stanje u priči (Gillespie i Toynbee, 2006:98). Todorovljeva struktura narativa prvenstveno funkcionira kad se odnosi na filmove, serije, priče, drame i romane, ali može se primijeniti na bilo koji medijski tekst, pa tako i na televizijski prilog.

Narativ se prvenstveno ostvaruje u interakciji onog koji priču priča i onog koji je sluša (Gillespie i Toynbee, 2006: 82). Značenje nekog medijskog teksta nastaje u toj interakciji, u prijenosu autorove priče kroz simbole, znakove i različite kulturne kodove i u shvaćanju te poruke kod onog koji je prima. Ipak, težina ove analize je na medijskom tekstu, odnosno televizijskom prilogu.

3.3.2 Uzorak

Za potrebe ove analize korišten je namjerni uzorak. To je tip uzorka koji je „odabran prema nekim prethodnim spoznajama o populaciji ili sukladno specifičnim istraživačkim ciljevima“ (Milas, 2005: 412; prema Kovačević, 2017:19). Informativna emisija Dnevnik Nove TV odabrana je kao predmet istraživanja prvenstveno s obzirom na najveću gledanost te središnje informativne emisije, kao što je već navedeno u ovom radu. Drugi razlog su neki pozitivni primjeri u informativnom programu Nove TV kroz rubrike Bolja Hrvatska i Dnevnik na otocima koje se emitiraju u okviru Dnevnika Nove TV, a također su prije navedeni i opisani. Kao period za analizu odabrano je pet dana u lipnju, od 21. do 25. lipnja. U tom razdoblju u analizu su uzeti svi prilozi, osim onih vezanih uz sportsku rubriku.

Jedan od glavnih mitova o konstruktivnom novinarstvu jest da ono nije stvoreno za udarne aktualne dnevno-političke teme, za „teške“ vijesti, već da može služiti tek kao priča koja dolazi na kraju informativne emisije (Haagerup, 2014; Gyldensted, 2015). Vodeći autori iz područja konstruktivnog novinarstva tvrde da se konstruktivno novinarstvo itekako može uklopiti u izvještavanje o aktualnim dnevno-političkim događajima. Kako bi se utvrdilo pristupaju li novinari Nove TV takvim temama koristeći konstruktivni pristup u analizu je uvedeno razdoblje od 9. do 13. svibnja kao jedinica analize za studiju slučaja. Tih dana hrvatskim medijskim prostorom dominirala je tema afere „Hotmail“, događaj koji je potresao javnost s obzirom na upletenost visokih političkih dužnosnika na čelu sa sada već bivšom ministricom gospodarstva, malog i srednjeg poduzetništva i obrta Martinom Dalić. U tom razdoblju u analizu su uzeti samo prilozi koji su usko vezani uz aferu „Hotmail“, a studijom slučaja utvrdit će se postoje li konstruktivni elementi u izvještavanju novinara Nove TV o aktualnim političkim i gospodarskim temama.

Jedinica analize je televizijski prilog u emisiji Dnevnik Nove TV. Definicija televizijskog priloga, onako kako je donosi Tena Perišin, glasi: „montažno završen proizvod koji se sastoji od slike i pratećeg zvuka i koji se kao takav emitira u sklopu emisije televizijskih vijesti“ (2010: 75-76). Osim samog priloga, za televizijski medij važno je istaknuti i najavu kojoj je uloga da „uvodi gledatelja u temu priloga nastojeći ga zainteresirati“ (Perišin, 2010: 76). Sastavni dijelovi priloga su snimljena slika odnosno video, napisani i izgovoreni novinarski tekst (kolokvijalno *off*, engl. *voice over*), popratni zvuk s terena (kolokvijalno IT ton, engl. *natural sound*), tonski isječak sugovornika odnosno izjava, ponekad se na početku, sredini ili na kraju može pojaviti i izravno obraćanje novinara u kameru s lica mjesta (stand up) (Perišin, 2010:

76-77). Tim sastavnim dijelovima priloga ponekad se priključuje i grafička animacija, poglavito za tumačenje brojčanih podataka, statistika i odnosa.

Analiza sadržaja poslužit će kako bi se saznalo koliko često se u priložima pojavljuju ovi konstruktivni elementi: 1) narativ prikazivanja rješenja, 2) narativ rješavanja problema, 3) narativ pomirenja, 4) narativ budućnosti/ mogućnosti, 5) narativ rehabilitacije, 6) restorativni narativ, 7) narativ razvoja, 8) narativ objašnjenja, 9) usmjerenost prema rješenjima, 10) usmjerenost prema budućnosti, 11) proširenje tehnika intervjua, 12) depolarizacija, 13) element „Rosling“, 14) element „De Correspondent“ i 15) pozitivne emocije. Prilozi za koje se utvrdi da imaju najviše konstruktivnih elemenata dodatno će se analizirati kroz analizu narativa.

Također, studija slučaja priloga koji se bave aferom „Hotmail“ pokazat će koliko su u tim priložima, kao primjerima obrade aktualnih dnevno-političkih tema u Dnevniku Nove TV, zastupljeni konstruktivni elementi.

Prilog 1. Popis pojedinačnih konstruktivnih elemenata pronađenih u priložima u „Dnevnici“ od 21. do 25. lipnja

21.6.

Pomoć blokiranim – novi početak – narativ objašnjenja, značenje

Nezgodoljni – najavili prosvjed – narativ objašnjenja

Hrvatska jeftinija od Europske unije – narativ objašnjenja

Političke bure zbog migranata – narativ objašnjenja, narativ rješavanja problema

Izgradnja benzinske crpke na Viru – narativ objašnjenja

Hrvatska ima novu vojnu pilotkinju – narativ budućnosti, narativ razvoja, dostignuće, usmjerenost prema budućnosti, pozitivne emocije

„Moje prvo ljetovanje“ – pozitivne emocije, sudjelovanje

Dan selfija – narativ objašnjenja, pozitivne emocije

22.6.

Migranti kao politički problem za EU i SAD – pozitivne emocije, narativ objašnjenja

Nevrijeme zahvatilo Hrvatsku – narativ rješavanja problema

23.6.

Raški kanal pun mazuta – narativ objašnjenja, narativ rješavanja problema

Problem s migrantima u zaleđu Rijeke – narativ objašnjenja

Amerikanci žele INU – narativ objašnjenja

Uskoro kreću ljetna sezonska sniženja – narativ objašnjenja

Berba višanja – narativ budućnosti, narativ razvoja, pozitivne emocije, značenje, dostignuće, usmjerenost prema budućnosti, šira slika (element Rosling)

Ljetovanje za 13 obitelji – pozitivne emocije, sudjelovanje

24.6.

Minisummit u Bruxellesu – narativ objašnjenja

Trojica vojnika sudjelovala u tučnjavi – narativ objašnjenja

Predsjednica pomilovala 10 osuđenika – narativ objašnjenja

Problem blokiranih – narativ objašnjenja, značenje, narativ rješavanja problema, usmjerenost prema rješenjima

Počela žetva pšenice – narativ objašnjenja

Sezona bobičastog voća – pozitivne emocije, sudjelovanje, veze

Produženi vikend – pozitivne emocije

25.6.

Državni vrh obilježio Dan državnosti – pozitivne emocije, značenje

Pokušavaju dokazati da su ratni vojni invalidi – narativ objašnjenja, usmjerenost prema rješenjima

Stotine migranata na Mediteranu – narativ objašnjenja

Pčelinji otrov – narativ objašnjenja

Prilog 2. Popis pojedinačnih konstruktivnih elemenata pronađenih u prilogima u „Dnevnicima“ od 9. do 13. svibnja

9.5.

Mailovi Martine Dalić – narativ objašnjenja

Dalić i Plenković ne vide ništa sporno – narativ objašnjenja

10.5.

Novi detalji oko Agrokora – narativ objašnjenja

Opet uzdrmana koalicija – narativ objašnjenja

11.5.

Ne stišava se afera s mailovima – narativ objašnjenja

Burno u vladajućoj koaliciji - narativ objašnjenja, usmjerenost prema rješenjima

12.5.

Afera mailovi – narativ objašnjenja

Skupina Borg – narativ objašnjenja

13.5.

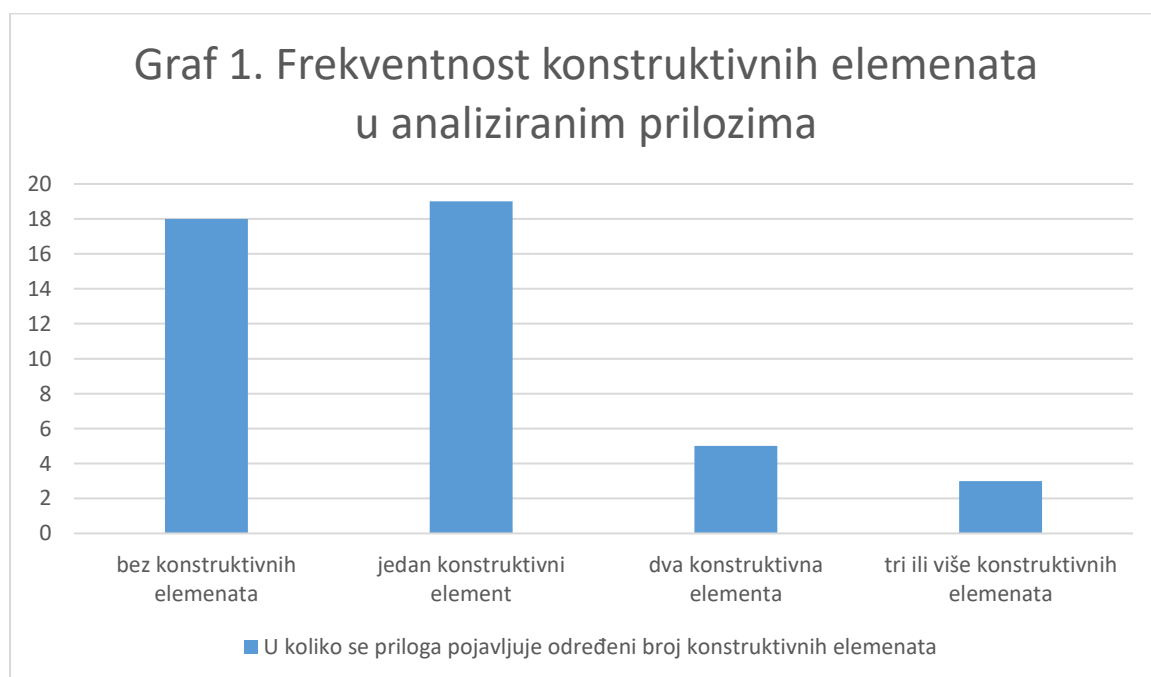
Kritike iz HDZ-a na račun ministrice Dalić – narativ objašnjenja

4. Konstruktivni elementi u „Dnevniku“ Nove TV od 21. do 25. lipnja

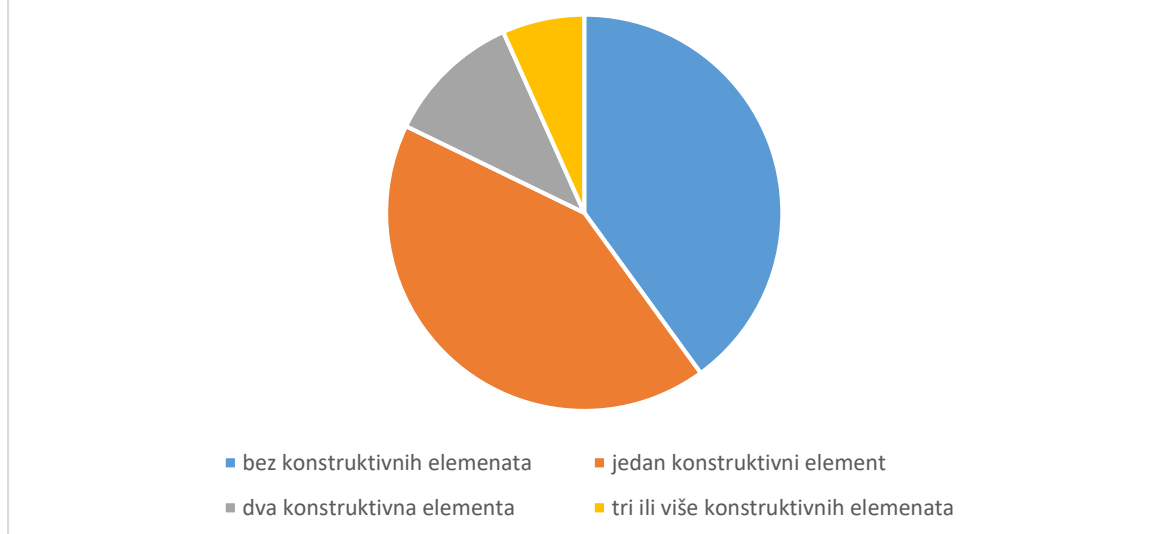
U pet Dnevnika Nove TV od 21. do 25. lipnja analizirano je 45 priloga. Njihovo sveukupno trajanje iznosi sat vremena, 21 minutu i 25 sekundi.

Od ukupnog broja priloga, u njih 18 nije bilo nijednog od 15 traženih konstruktivnih elemenata.

U 19 analiziranih priloga pronađen je tek jedan konstruktivni element. Drugim riječima, u više od 80 posto promatranih priloga ne nalazi se nijedan konstruktivni element ili se nalazi samo jedan. U pet priloga pronađena su dva konstruktivna elementa, a u tri ih je bilo tri ili više.



Graf 2. Konstruktivni elementi u prilogima Dnevnika Nove TV (n=45)



U ukupnom broju od 27 analiziranih priloga u kojima se pojavljuje barem jedan konstruktivni element, u 19 od njih pojavljuje se jedan od konstruktivnih narativa u izvještavanju, a to je narativ objašnjenja. Tako se narativ objašnjenja pojavljuje u više od tri četvrtine priloga koji sadrže barem jedan konstruktivni element, te u 42,2 posto svih analiziranih priloga, što ga čini najčešćim konstruktivnim elementom u pregledanim prilogima u Dnevniku Nove TV. Narativ objašnjenja je jedan element kojeg bi svaki prilog trebao imati, bez obzira radi li se o konstruktivnom pristupu ili ne. Da bi se govorilo o primjeni konstruktivnog novinarstva trebaju biti zadovoljeni i ostali kriteriji, kao što su poticanje pozitivnih emocija, prikazivanje rješenja i pogled prema budućnosti.

U devet priloga od 27 s barem jednim utvrđenim konstruktivnim elementom naglašavaju se pozitivne emocije kao jedan od konstruktivnih faktora. Pozitivne osjećaje budi tek petina svih pregledanih priloga u Dnevniku Nove TV.

Osim pozitivnih emocija, konstruktivni pristup najčešće se očituje u usmjerenosti prema rješenjima i orijentaciji prema budućnosti. Priloga koji u prvi plan stavljaju usmjerenost prema rješenjima ili narativ rješavanja problema ima tek šest, što je u postotku među ukupnim brojem analiziranih priloga 13,3 posto. Oba spomenuta faktora pojavljuje se u samo jednom prilogu. Riječ je o prilogu „Problem blokiranih“ novinarke Josipe Krajinović, emitiranom 24.6., u kojem se od konstruktivnih elemenata pojavljuje i narativ objašnjenja.

Konstruktivni elementi usmjerenosti prema budućnosti i narativa budućnosti nalaze se u samo dva priloga, i to u prilogima „Hrvatska ima novu vojnu pilotkinju“, emitiranom 21.6. i „Berba višanja“, emitiranom 23.6. Oba priloga izradila je novinarka Marina Bešić Đukarić.

Posljednja tri navedena priloga u ukupnom broju analiziranih priloga ističu se kao oni s najviše zapaženih konstruktivnih elemenata. U prilogu „Hrvatska ima novu vojnu pilotkinju“ pojavljuju se slijedeći konstruktivni elementi: narativ budućnosti, narativ razvoja, usmjerenost prema budućnosti i pozitivne emocije. U prilogu „Berba višanja“ nalaze se ovi konstruktivni elementi: narativ budućnosti, narativ razvoja, pozitivne emocije, usmjerenost prema budućnosti te element Rosling (prikazivanje šire slike). Prilog „Problem blokiranih“ u sebi sadrži ove elemente: narativ objašnjenja, narativ rješavanja problema i usmjerenost prema rješenjima.

Slijedeći Haagerupovu ideju kako konstruktivni pristup nije samo za priče s kraja informativne emisije već i za obradu aktualnih dnevno-političkih tema, koje se najčešće pojavljuju na početku emisije i ističu se kao važne, potrebno je utvrditi gdje se u Dnevniku Nove TV vremenski nalaze izdvojeni prilozima s najviše konstruktivnih elemenata. Prilog „Hrvatska ima novu vojnu pilotkinju“ u Dnevniku emitiranom 21.6. tek je jedanaesti prilog od sveukupnih 14 toga dana. U obzir treba uzeti i da je cijeli prvi blok Dnevnika tog dana bio posvećen Svjetskom nogometnom prvenstvu, a posebice utakmici Hrvatske protiv Argentine. Sličan je slučaj i s prilogom „Berba višanja“ koji je u Dnevniku 23.6. bio osmi prilog po redu, a prvi blok u emisiji također je bio posvećen nogometnom prvenstvu. Od tri istaknuta priloga najbliže početku Dnevnika bio je prilog „Problem blokiranih“. U emisiji emitiranoj 24.6. on je bio peti prilog po redu, s time da ih je tog dana u Dnevniku bilo samo devet. Također, nijedan od tri izdvojena priloga nije se pojavio kao tema koju voditelji ističu u najavi na početku Dnevnika u kojem su emitirani (takozvani engl. *headline*).

Iz svega navedenog može se zaključiti da izvještavanje u Dnevniku Nove TV uglavnom ne slijedi principe konstruktivnog novinarstva. Tome u prilog govori podatak da se u više od 80 posto priloga ne pojavljuje nijedan konstruktivni element ili se pojavljuje tek jedan.

Među elementima koji se pojavljuju dominira narativ objašnjenja. Riječ je o konstruktivnom elementu čija je važnost u prikazivanju složenih problema o kojima se često izvještava površno, ali bez prikazivanja rješenja za problem. Narativ objašnjenja jedan je od bazičnijih konstruktivnih elemenata koji kao jedan od mogućih načina prezentacije neke priče kroz prilog nije isključivo vezan za konstruktivno novinarstvo. Objasniti neki događaj, pojavu ili stanje, odnosno ponuditi odgovor na pitanje „kako?“ uz pet osnovnih novinarskih pitanja, trebao bi biti imperativ svakog novinara pri izvještavanju, a zato se i narativ objašnjenja najčešće pojavljuje u analiziranim priložima.

Ključni autori vezani uz teorijske postavke konstruktivnog pristupa tvrde kako odgovorima na osnovna novinarska pitanja treba dodati i pitanje „što slijedi?“ te „što dalje?“, te da takvo

novinarstvo „govori o problemima i aktivno traži priče koje mogu doprinijeti rješenju“ (Haagerup, 2014: 53), a između ostaloga pokušavaju pronaći i odgovore na pitanja Tko se nada? Tko je zahvalan? Tko je riješio problem? Kako će to pomoći toj ili nekoj drugoj osobi? (Gyldensted, 2015: 75). Takvog izvještavanja u analiziranim prilogima Dnevnika Nove TV uglavnom nema.

Međutim, u tri priloga ipak je moguće prepoznati pristup temi koji donekle slijedi konstruktivni pristup, a stoga ću ih i pomnije opisati kroz analizu narativa. Nijedan od ta tri priloga se doduše ne nalazi u prvom dijelu Dnevnika, niti ih se ističe kao posebno važne spominjanjem u *headlinesima*.

4.1 Prilog „Hrvatska ima novu vojnu pilotkinju“

Prilog Marine Bešić Đukarić iz osječkog dopisništva kao glavnog lika predstavlja dvadesettrogodišnju mladu vojnu pilotkinju Anamariju Ćurković. Kroz njezinu priču o vojnom školovanju predstavlja se i povećanje ulaganja u vojni proračun Republike Hrvatske. Prilog je zapravo izvještaj s promocije novih vojnih kadeta održane u Vukovaru.

Od konstruktivnih elemenata u ovom prilogu prvo se ističu pozitivne emocije kroz dostignuće mlade pilotkinje, ujedno i glavnog lika ovog priloga. Već u prvoj izjavi nova vojna kadetkinja Anamaria Ćurković kaže:

TON Anamaria Ćurković: To je bio moj jedini cilj i evo danas nakon pet godina školovanja sam jako sretna i ponosna što sam tu u Vukovaru i što mogu s ponosom reći da sam časnica i pilotkinja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva.

Njezin uspjeh, bez obzira na to što je u tom trenutku ona izdvojena kao glavni lik, predstavlja uspjeh cijele generacije novih vojnih kadeta, s obzirom da slika koja nas u prilog uvodi prikazuje kadete na svečanoj promociji.

Poticanje pozitivnih osjećaja nastavlja se kroz prilog. Uspjeh mlade kadetkinje evocira pozitivne emocije, a pritom ulogu igra i slika, odnosno kadrovi nasmijane Anamarije. Nakon dvije izjave kadetkinje u prilogu slijede i dvije izjave članova njene obitelji koji govore o tome koliko su ponosni na Anamariju. Te izjave novinarka u priču uvodi ovim riječima:

OFF: Vojne pilotkinje u Hrvatskoj se mogu nabrojati na prste jedne ruke. Obitelj ponosna.

Između te dvije rečenice stavljen je i jedan kadar s popratnim prirodnim tonom u kojemu se dvije sestre Ćurković ljube, što dočarava atmosferu. Takve pauze obično u prilogu služe kao kratki predah, kako bi prilog „prodisao“ ili kako bi se nešto dodatno istaknulo. Ovdje je taj

kadar, isječak s prirodnim tonom, u službi konstruktivnog elementa izazivanja pozitivnih emocija. Nakon toga slijede izjave obitelji:

TON Magdalena Ćurković, sestra: Imam sestru pilotkinju i zapravo rijetkost je da to netko ima.

TON: Tomislav Ćurković, otac: Ponosan otac.

Nakon što je novinarka prilog započela glavnim likom, osobom koja je usko vezana uz tematiku priloga te na taj način omogućila gledateljima da „uđu“ u temu, da se sažive s njom, kreće se na izjave ministra obrane i predsjednice Republike Hrvatske. Iz tih izjava saznaje se što država čini po pitanju ulaganja u hrvatsku vojsku, službena strana ovog događaja.

OFF: Pilota, ali i pilotkinja, ubuduće bi moglo biti i više.

TON Damir Krstičević, ministar obrane (HDZ): Povećava se zanimanje za vojnim pilotima, već na jesen ćemo upisati 12, znači, rastemo.

OFF: Ministar najavljuje i proširenje vojske u Vukovaru. Do 2020. godine namjerava preseliti cijelu inženjerijsku bojnu. Vrhovna zapovjednica i predsjednica Republike, zadovoljna ulaganjem u oružane snage.

TON Kolinda Grabar Kitarović, predsjednica Republike Hrvatske: Vlada Republike Hrvatske u protekle je dvije godine konačno preokrenula predugi pad obrambenog proračuna koji je prije toga godinama trpio gotovo maćehinski odnos.

U ovim izjavama i offovima moguće je prepoznati narativ budućnosti te usmjerenost prema budućnosti. Iznose se konkretni planovi o budućnosti hrvatske vojske, ali i inicijativa Vlade Republike Hrvatske zbog koje je po riječima predsjednice „prekrenut predugi pad obrambenog proračuna“. Bez obzira na sukobljena mišljenja o potrebi povećanja vojnog proračuna Republike Hrvatske, u okviru ovog priloga to je prikazano kao dostignuće, i to kroz narativ razvoja koji je još jedan konstruktivni element u ovom prilogu. Još kad se tome doda činjenica da se promocija novi vojnih kadeta održala u Vukovaru, mjestu ratnog stradanja i razaranja u Domovinskom ratu, narativ razvoja još više dolazi do izražaja. Dojam o razvoju i dostignuću još više se potencira pozitivnim emocijama koje budi činjenica o donaciji novčanih sredstava jednoj vukovarskoj obitelji.

OFF: Svečanost je završila podjelom nagrada najboljim polaznicima vojnih škola. 5000 kuna Grada Vukovara bit će donirano 12-teročlanoj vukovarskoj obitelji.

TON Stipe Mornar, poručnik bojnog broda: Izuzetna mi je čast što ću nagradu ostaje u Vukovaru i baš mi je drago da ide potrebitima.

Prilog završava offom u kojem novinarka donosi podatke o broju polaznika vojne škole koji su je uspješno završili. Završetak priloga isto naglasak stavlja na dostignuće novih kadeta, ali budi i pozitivne emocije kod gledatelja.

4.2 Prilog „Berba višanja“

I ovaj prilog, koji se prvenstveno bavi uspješnim uzgojem višanja u Hrvatskoj, novinarka započinje tako da uvodi čovjeka koji se bavi uzgojem višanja. Razlozi su isti kao i kod priče o novoj vojnoj pilotkinji, gledateljima se približava tema te se ona na neki način personalizira.

OFF: Prije šest godina Dren je napustio autoindustriju i s bratićem odlučio uzgajati višnje.

OFF: Na 9 hektara plantaže u Drenovcima kod Županje, počela je njihova prva berba.

Nakon početnog novinarskog teksta slijedi izjava Drena Vuića:

TON: Dren Vuić, proizvođač višanja: Svu višnju koju pijete u sokovima, jedete u kompotima, u pekarskim proizvodima, kolačima, to je vrhunska oblačinska višnja.

Već ovdje u prilogu se predstavlja osobno dostignuće koje budi pozitivne osjećaje. Nakon te izjave slijedi off:

OFF: Svaka je unaprijed prodana, jer je potražnja velika.

Slučaj uspješnog poljoprivrednika čiji je proizvod rasprodan zahvaljujući velikoj potražnji budi pozitivne emocije. Osim trenutnog uspjeha uzgajivača višanja, odmah se uvode i još dva konstruktivna elementa: narativ budućnosti te usmjerenost na budućnost. Do njih se dolazi kroz izjavu uzgajivača:

TON: Dren Vuić, proizvođač višanja: Nama su planovi s višnjom, kako će ona nama pojačavati plod, nadat ćemo se nekom pogonu za neki finalni proizvod.

Međutim, u drugom dijelu priloga iznosi se i problem. Novinarka u offu spomene kako umjesto proizvođača višanja korist uglavnom imaju otkupljivači. Odmah se nudi i rješenje:

TON: Stjepan Zorić, dopredsjednik hrvatske voćarske zajednice: Ona mora danas ući u hladnjaču, tako dobru cijenu može postići na zapadu samo onaj koji ima skladište.

TON: Dren Vuić, proizvođač višanja: Ja imam još tu par kolega u selu sa višnjama i mi kad se skupimo pričamo o nekih 50-tak hektara višnje, mi smo onda na jednom mjestu ozbiljan ponuđač robe.

Prilog završava novinarskim offom u kojem se tvrdi kako proizvodnja višanja proteklih godina samo raste te da je to jedna rijetkih kultura koje Hrvatska ima za izvoz. Time se daje šira slika uzgoja višanja u Hrvatskoj od kojeg koristi ima i cijelo hrvatsko gospodarstvo. Također, narativ razvoja kao konstruktivni element moguće je u ovom prilog prepoznati kroz prezentaciju uspješnog poljoprivrednika u Slavoniji, za koju se vrlo često u izvještajima govori kako je velikog, ali neiskorištenog poljoprivrednog potencijala. Primjeri kao što je ovaj prikazuju razvoj.

Važno je istaknuti kako su konstruktivni elementi u ovom prilogu prvenstveno prezentirani kroz novinarski off i izjave sugovornika, dok je slikovni dio priloga isključivo ilustrativni te uglavnom ne služi podržavanju konstruktivnih elemenata koji se ističu u prilogu.

4.3 Prilog „Problem blokiranih“

Prilog novinarkin Josipe Krajinović bavi se problemom blokiranih građana. I treći prilog kojeg pominje analiziramo počinje osobnom pričom čovjeka, glavnog lika, koji je i sam blokirani. U prvom izjavi sugovornik iznosi problem blokiranih građana i značenje tog stanja:

TON Ivica Marković, član inicijative Ovršni ustanak: Nemate mogućnost normalnih, redovnih plaćanja bilo čega, radi se o snalaženju, kao što mnogi drugi rade, vi ćete doći na zapreku na svakom šalteru po tom pitanju.

Problem dužništva i ovršenih građana dalje se pojašnjavaju offom koji slijedi i izjavom nakon njega:

OFF: Uvjerava - dužnicima treba mogućnost nagodbe, a ne prisilna naplata.

TON Ivica Marković, član inicijative Ovršni ustanak: Vjerovnik je po našem Ovršnom zakonu sveta krava. Ovršenik nikakvih mogućnosti i prava nema da razriješi svoju konfliktnu situaciju u ekonomskom smislu, a nema građanina, ja ga još upoznao nisam, a počeo ću od sebe, da nije spreman vratiti dugove koje je uzeo.

U početku priloga novinarka je gledateljke uvela u temu prikazujući slučaj čovjeka koji je dužnik. Pomoću njegove priče uvedeni su narativ objašnjenja i značenje kao konstruktivni elementi u ovom prilogu. Nakon što su gledatelji upoznati s problemom kroz priču „običnog čovjeka“, prilog se nastavlja novinarskim offom u kojem se navodi konkretan broj zaduženih građana i veličina njihova duga. S obzirom da se radi o brojčanim podacima, novinarka je u ovom dijelu priloga posegnula za grafikom zahvaljujući kojoj se na ekranu ispisuju brojke koje gledateljima olakšavaju praćenje brojki. Tekst kojeg grafika prati glasi:

OFF: U dugovima je 326 tisuća i 57 građana. Ukupno su dužni - 43 i pol milijarde kuna.

OFF: Najviše bankama i drugim financijskim institucijama - oko 21 milijardu.

Najviše njih duguje teleoperaterima - 160 tisuća s ukupnim dugom od 1, 2 milijarde kuna.

Državi su dužni 4,7 mlrd kn, gradovima i županijama 642 milijuna.

Na ekranu se prvo ispisuju broj zaduženih građana i ukupna količina njihova duga. Nakon toga, pojavljuje se grafika koji prikazuje kome su i koliko građani najviše dužni. Ovaj dio priloga također predstavlja narativ objašnjenja. S obzirom da se radi o milijardama kuna duga i stotinama tisuća zaduženih građana, prikazuje se i šira slika te značenje tog duga kroz konkretne brojke. Nakon brojki dolazi izjava koja dodatno produbljuje i objašnjava problem:

TON: Sarajko Baksa, Udruga blokirani: Rijetki su oni koji imaju jednu ovrhu, pogotovo prema središnjoj državi, dakle, ljudi koji su u blokadi imaju nekoliko desetaka ovrha, jedna ili dvije ovrhe koje će im se maknuti neće doprinijeti boljitku na način da oni više ne budu blokirani, ostat će im blokade od jedinica lokalne uprave i samouprave, banaka, teleoperatera.

Nakon prezentiranja problema u prvom dijelu priloga kroz priču ljudi koji su dužnici, kreće se na prikazivanje rješenja. Tako se u offu nakon izjave Sarajka Bakse spominje što Vlada planira učiniti po pitanju blokiranih. Novinarka u svom tekstu kaže kako se želi stimulirati gradove, teleoperatere, banke i druge da otpisuju dug, a nakon toga slijedi izjava premijera:

TON Andrej Plenković, 20.6.2018.: Jedinice lokalne i područne samouprave su već u cjelosti dobile prihod od poreza na dohodak. Velika većina njih, njih 95 posto, sudeći po ovome što mi kažu, je izrazito zadovoljna.

U offu nakon ove izjave novinarka nastavlja prezentirati mjere koje Vlada planira uvesti. Ovaj dio priloga uklapa se konstruktivni element usmjerenosti prema rješenjima i narativ rješavanja problema.

OFF: Nudi se i ubrzani osobni stečaj - za one koji su dužni do 20 tisuća kuna, a u blokadi su dulje od tri godine. Plan je i da blokiranima dulje od 3 godine, a FINA ih posljednjih 6 mjeseci nije mogla ovršiti, ovrha prestaje, ali ne i dug.

Ali, odmah nakon tog offa u prilog se uvodi i potencira sukob. Nakon priče o dužnicima predstavljena su moguća rješenja, a onda nakon toga predstavlja se ekonomski stručnjak koji tvrdi kako su mjere koje smo dosad čuli tek „mazanje očiju“. Naravno, važno je nepristrano prikazati što više strana neke priče, pa je stoga dobro da se u prilogu čuje i glas blokiranih, i vladajućih te glas stručnjaka. Međutim, pozicioniranjem izjave stručnjaka koji praktički nudi neko alternativno rješenje, a pritom ističe problem dosadašnje prakse, na sam kraj priloga stječe se dojam kako za izloženi problem ipak nema adekvatnog rješenja.

Do sad su se u prilogu prikazali ljudi koji su dužnici i moguće mjere koje Vlada planira uvesti kako bi se taj problem riješio, a onda novinarka offom uvodi ekonomskog stručnjaka koji se s tim mjerama ne slaže:

OFF: To je mazanje očiju, treba mijenjati ovršni zakon - poručuje ekonomski stručnjak Dominik Vuletić.

TON: dr.sc. Dominik Vuletić: Nama je potrebno maknuti javne bilježnike iz procesa, imate presudu suda EU iz prošle godine koja je rekla da javni bilježnici u smislu prava EU nisu sud, nama je potrebno maknut Finu ili ograničiti maksimalno ulogu Fine koja je jedna čudnovata organizacija u tom procesu, i jednostavno ograničiti troškove postupka u srazmjeru s glavnicom.

Nakon priče o dužnicima predstavljena su moguća rješenja, a onda nakon toga predstavlja se ekonomski stručnjak koji tvrdi kako su mjere koje smo dosad čuli tek „mazanje očiju“. Naravno, važno je nepristrano prikazati što više strana neke priče, pa je stoga dobro da se u prilogu čuje i glas blokiranih, i vladajućih te glas stručnjaka. Međutim, pozicioniranjem izjave stručnjaka koji praktički nudi neko alternativno rješenje, a pritom ističe problem dosadašnje prakse, na sam kraj priloga stječe se dojam kako za izloženi problem ipak nema adekvatnog rješenja. Tu izjavu slijedi posljednji off prije završetka priloga koji ipak slijedi konstruktivni element usmjerenosti prema rješenju, a glasi:

OFF: Za početak je, čini se, cilj Vlade, smanjiti broj blokiranih, trajnije rješenje problema - još traži.

5. Konstruktivni elementi u izvještavanju o aferi „Hotmail“ – studija slučaja

U Dnevnicima Nove TV od 9. do 13. svibnja najviše se pažnje posvećivalo aferi „Hotmail“, pa se tako deset priloga u tih pet dana bavi tim slučajem. Afera je tada bila najaktualnija dnevno-politička tema, pa se kroz te priloge može utvrditi ima li konstruktivnih elemenata u izvještavanju o takvim događajima i temama.

U samo jednom od deset pregledanih priloga ne nalazi se nijedan konstruktivni element. Međutim, u samo jednom prilogu nalaze se dva konstruktivna elementa. S druge strane, jedina dva elementa koji se mogu naći u prilogima su narativ objašnjenja i usmjerenost prema rješenjima, od čega se prvi element pojavljuje u devet priloga, a drugi u samo jednom.

U osam priloga iz tog razdoblja ustanovljen je tek jedan konstruktivni element, a u svim tim prilogima riječ je o narativu objašnjenja. On pripada u skupinu od osam konstruktivnih narativa, a s obzirom da se radi o novinarskom narativu koji od osnovnih šest novinarskih

pitanja (tko, što, kada, gdje, kako i zašto) najveći fokus stavlja na odgovore na pitanja kako i zašto, mišljenja sam kako je postojanje tog narativa upravo najslabiji pokazatelj moguće konstruktivne naravi nekog priloga. Naime, narativ objašnjenja po tome ne može služiti kao distinktivni faktor koji pokazuje je li neki prilog konstruktivan ili nije jer mu nedostaje glavnih elemenata konstruktivnosti – usmjerenost prema rješenjima i pobuđivanje pozitivnih emocija. Naravno, narativ objašnjenja je ipak uključen u analizu zato što u kombinaciji s više konstruktivnih elemenata zaokružuje sveukupni dojam konstruktivnosti nekog priloga.

U svibanjskom razdoblju nema nijednog priloga s tri ili više konstruktivnih elemenata.

U prilogu „Komunikacija premijera Plenkovića“ koji se bavi komunikacijom premijera Andreja Plenkovića u danima političke afere „Hotmail“ jedini je prilog tematski vezan za aferu u kojem nema nijednog konstruktivnog elementa.

Prilog „Burno u vladajućoj koaliciji“ novinarke Ivane Brkić Tomljenović, emitiran 11.5. od svih priloga koji se tematski bave aferom „Hotmail“ ima najviše konstruktivnih elemenata. Međutim, pojavljuju se samo dva, a to su narativ objašnjenja i usmjerenost prema rješenjima. Prilog prikazuje stavove pripadnika vladajuće koalicije, ali i oporbe, o odgovornosti Martine Dalić u aferi „Hotmail“. Unatoč tome što se u tom prilogu pojavljuju samo dva konstruktivna elementa, prikazat ću ga kroz analizu narativa zato što je jedini prilog iz svibanjskog razdoblja koji sadrži više od jednog konstruktivnog elementa te zato što izvještava o politički i gospodarski izuzetno važnom događaju.

5.1 Prilog „Burno u vladajućoj koaliciji“

Prilog Ivane Brkić Tomljenović vrijedan je analize s obzirom da se radi o prilogu koji se bavi u to vrijeme aktualnom i glavnom dnevno-političkom temom, aferom „Hotmail“. Prilog zapravo predstavlja stavove članova vladajuće koalicije i oporbe o Martini Dalić i potpore premijeru i sad već bivšoj ministrici.

Kroz cijeli prilog provlači se konstruktivni element narativa objašnjenja, a objasniti se želi kako koji hrvatski političar, bilo da je u vladajućoj koaliciji ili u oporbi, gleda na aferu „Hotmail“ i poziciju Martine Dalić. Novinarski offovi u prilogu uglavnom služe kao veza između dvije izjave. Među njima se izdvaja tek zadnji off koji je okrenut prema budućnosti, iščekivanju budućnosti Martine Dalić.

OFF: Martinu Dalić tek čekaju ključni koraci u političkom i pravnom minskom polju afere s mejlovima.

Konstruktivni faktori u prilogu se donose poglavito kroz izjave sugovornika. Tako se, primjerice, kroz izjavu Ivana Vrdoljaka prepoznaje usmjerenost prema rješenju:

TON Ivan Vrdoljak: Mislim da je danas najvažnije sačuvati desetke tisuća radnih mjesta i dolazak do nagodbe. (...) I slijedećih dana, a i nakon 10. srpnja će se razgovarati o potencijalnoj političkoj odgovornosti.

Prikazom stavova i pripadnika vladajuće koalicije i oporbe u prilogu se potencira sukob. Pravo rješenje na prikazani problem ne prikazuje se eksplicitno, već se sugerira moguća smjena tadašnje ministrice Dalić:

TON Arsen Bauk: Mislim da nije vrijeme za dedramatizaciju, niti za relaksaciju, nego je vrijeme da pozove tajnicu i da napiše rješenje o razrješenju podpredsjednice Vlade... i svega ostaloga.

6. Zaključak

Koncept konstruktivnog novinarstva, kao što u jednom intervjuu naglašava Haagerup¹⁷, nastao je kao određeni korektiv današnjih mainstream novinarskih praksi, kao svojevrsni pokušaj ukidanja trivijalizacije vijesti. Zagovornici konstruktivnog pristupa zagovaraju drugačiju novinarsku perspektivu po kojoj nije dovoljno samo razotkriti probleme u društvu, već se nakon toga upitati „što sad?“ i „što dalje“. U borbi protiv novinarskog cinizma i negativnih vijesti konstruktivno novinarstvo kroz izvještavanje ima namjeru stvarati i prezentirati ideje koje pomažu unaprijediti svijet te potaknuti ljude da sudjeluju u unapređenju svijeta, pritom vraćajući povjerenje ljudi u novinarstvo i novinare. To, naravno, ne znači da negativnost i kritični pristup u novinarstvu treba zanemariti, već da je uporabom konstruktivnog novinarstva moguće postići ravnotežu u izvještavanju.

Ideja ovog diplomskog rada bila je utvrditi postoje li elementi konstruktivnog pristupa u izvještavanju u Dnevniku Nove TV. Iako si redakcija „Dnevnika“ Nove TV kao jedan od ciljeva nije postavila prihvaćanje konstruktivnog pristupa u izvještavanju, kao što su to napravile redakcije na danskoj televiziji DR ili nizozemski portal De Correspondent, u okvirima hrvatskog televizijskog novinarstva Nova TV je medij koji se nekim svojim projektima i rubrikama, kao što su Bolja Hrvatska, Dnevnik na otocima te emisija Provjereno, istaknuo kao primjer drugačijeg izvještavanja i pristupa koji se u nekim svojim aspektima

¹⁷ <https://www.hirondelle.org/en/our-news/476-a-call-for-constructive-journalism-our-interview-with-ulrik-haagerup>, pristupljeno, pristupljeno 3.9.2018.

približio konstruktivnom pristupu. Međutim, nakon analize priloga u pet lipanjskih emisija „Dnevnik“ utvrđeno je kako u izvještavanju uglavnom izostaju konstruktivni faktori. Tek u tri priloga pojavljuje se tri ili više konstruktivnih elemenata. Na prezentirane probleme u pregledanim priložima uglavnom se ne nude rješenja, što je jedna od glavnih karakteristika konstruktivnog novinarstva. Konstruktivni elementi usmjerenosti prema rješenjima i narativ rješavanja problema pojavljuju se u samo šest od 45 analiziranih priloga. Konstruktivni element koji se najčešće pojavljuje u priložima je narativ objašnjenja, koji kao način prezentacije vijesti nije isključivo vezan za konstruktivni pristup, već zapravo nudi odgovore na tradicionalna novinarska pitanja „tko?“, „što?“, „gdje?“, s dodatkom pitanja „kako?“, a odgovor na to pitanje objašnjava događaj ili situaciju. Također, analiza je pokazala da se konstruktivni elementi rijetko koriste u izvještavanju o aktualnim dnevno-političkim temama. Nijedan od tri istaknuta priloga s najviše konstruktivnih elemenata nije vezan za aktualni dnevno-politički događaj, te se nijedan ne pojavljuje u prvom dijelu „Dnevnika“. Kako bi se stekao dodatni uvid u korištenje konstruktivnog pristupa aktualnim dnevno-političkim temama provedena je i studija slučaja na priložima koji su tematski vezani za aferu „Hotmail“. Nalazi su pokazali da konstruktivnog pristupa toj aferi uglavnom nema. U tim priložima nalaze se samo dva konstruktivna elementa: narativ objašnjenja i usmjerenost prema rješenjima. Samo se u jednom prilogu pojavljuju oba ta elementa, a to je prilog „Burno u vladajućoj koaliciji“. U tom prilogu najveći je značaj na suprotstavljenim izjavama političara koji se izjašnjavaju o aferi, a novinarski tekst poglavito služi samo kao prijelaz između dvije izjave. U izjavama političara koje se nižu prepoznaju se usmjerenost prema rješenjima i narativ objašnjenja. S druge strane, kao prilog u kojem uopće nema konstruktivnih elemenata izdvaja se „Komunikacija premijera Plenkovića“ koji tematizira način na koji je premijer Plenković komunicirao s medijima za vrijeme afere.

Konstruktivno novinarstvo relativno je novi pristup u novinarskoj struci. Osim što ima malo akademskih radova i istraživanja na tu temu, također je i mali broj redakcija i medija koji u svojoj praksi svakodnevno koriste konstruktivni pristup. S obzirom da se u svijetu konstruktivnim pristupom bavi nekoliko istraživača i novinara, ali nemaju potpuno ujednačene kriterije što zapravo jest konstruktivno novinarstvo, da bi se taj pristup raširio i prihvatio potrebno je sintetizirati najvažnije karakteristike tog pristupa. Ovaj rad pokušaj je da se na jedno mjesto okupe neke od najznačajnijih karakteristika tog pristupa, a potom i da se ustanovi jesu li one prisutne u izvještavanju u najgledanijoj dnevnoj informativnoj emisiji u Hrvatskoj, „Dnevniku“ Nove TV. Međutim, kao što zaključuju McIntyre i Gyldensted (2017: 31), konstruktivno novinarstvo, baš kao i novinarstvo općenito, nije statična domena. Autorice naglašavaju potrebu za više istraživanja u području konstruktivnog novinarstva kako bi se

njegove karakteristike jasno definirale, pogotovo zato što se radi o interdisciplinarnom konceptu u kojemu se isprepliću novinarstvo i psihologija. Jednom kad se konstruktivno novinarstvo jasno definira, moguće je očekivati i da će više medija i novinara prepoznati važnost ujednačenog, poštenog pristupa usmjerenog budućnosti, kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj.

Literatura

- Bennett, W. Lance** (2007): *News, The Politics of Illusion*, Pearson Longman
- Galtung, J; Ruge, M** (1965): The Structure of Foreign News, *Journal of Peace Research*, Vol. II, Br. 1, 1965., str.64-91.
- Gerbner, George i dr.** (1986): Living with Television: The Dynamics of the Cultivation Process, *Perspectives on media effects*, str. 17-40.
- Gillespie, Marie i Toynbee, Jason (ur)** (2006): *Analysing Media Texts*. NY: Open University Press.
- Glydensted, Cathrine** (2011): *Innovating News Journalism through Positive Psychology*, Diplomski rad, Master of Applied Positive Psychology (MAPP) Capstone Projects, University of Pennsylvania,
- Gyldensted, Cathrine** (2015): *From Mirrors to Movers*, GGroup Publishing
- Harcup, Tony, O'Neill, Deirdre** (2001): What is news? Galtung i Ruge revisited. *Journalism Studies*, str. 261-280
- Harcup, Tony, O'Neill, Deirdre** (2016): What is news? News values revisited (again). *Journalism Studies*, str. 1-19
- Haagerup, Ulrik** (2014): *Constructive News*, InnoVatio, Kopenhagen
- Kovačević, Mila** (2017): Konstruktivno novinarstvo: analiza tv priloga u Provjerenom (Nova TV) i Labirintu (HRT) kroz teoriju konstruktivnog novinarstva, Diplomski rad, Fakultet političkih znanosti, Zagreb
- Lamza Posavec, Vesna** (2006): Metode istraživanja u novinarstvu. Skripta. Fakultet političkih znanosti, Zagreb
- McIntyre, Karen** (2015): *Constructive Journalism: The Effects of Positive Emotions and Solution Information in News Stories*. Doktorski rad, University of North Carolina, Chapel Hill
- McIntyre, Karen, Gyldensted, Cathrine** (2017): Constructive journalism: An introduction and practical guide for applying positive psychology techniques to news production, *Journal of Media Innovations*, 4(2)
- McIntyre, K. & Sobel, M.** (2017). Motivating news audiences: Shock them or provide them with solutions? *Communication & Society* 30(1), 39-56.
- Meyrowitz, J.** (1985) *No sense of place, The impact of electronic media on social behavior*. New York: Oxford University Press
- Perišin, Tena** (2010) *Televizijske vijesti*. Zagreb: Medijska istraživanja

Perišin, Tena (2008) Televizijske vijesti – urednički odabir između politike, gledatelja i komercijalnih interesa, *Politička misao*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, Vol. XLV, br. 2, str. 153–174.

Robie, David (2013): Four Worlds’ news values revisited: A deliberative journalism paradigm for Pacific media, *Pacific Journalism Review*, Vol XIX., Br. 1., str. 84 – 110.

Šimić, Nikola (2017): Konstruktivno novinarstvo – novi trend: mogućnosti usvajanja u suvremenoj redakciji, Diplomski rad, Fakultet političkih znanosti, Zagreb

Trussler, Marc; Soroka, Stuart (2014): Consumer demand for cynical and negative news frames. *The International Journal of Press/Politics*, Vol. XIX., Br. 3., str. 360-379.

Volarević, M., Bebić, D. (2013) Društvene mreže kao izvor vijesti u najgledanijim središnjim informativnim emisijama u Hrvatskoj. *Medijske studije* 4(8): 60-75.

Mrežna literatura

Standardni Eurobarometar 88, 2017., preuzeto 28.5.2018.

Standardni Eurobarometar 86, 2016., preuzeto 28.5.2018.

Gledanost televizijskih programa svibanj 2018., Agencija za elektroničke medije, preuzeto 7.8.2018.

Gledanost televizijskih programa lipanj 2018., Agencija za elektroničke medije, preuzeto 7.8.2018.

Digital News Report 2017, Reuters Institute, preuzeto 30.5.2018.

Internetske stranice

<https://www.constructivejournalism.org/about/>, pristupljeno 23.7.2018

<https://novatv.dnevnik.hr/informativni/provjerenost/>, pristupljeno 7.8.2018.

<https://www.gapminder.org/about-gapminder/>, pristupljeno 16.8.2018.

<https://thecorrespondent.com/4605/how-does-a-country-recover-from-ebola-meet-the-people-rebuilding-sierra-leone/1259811125100-2fefeb67>, pristupljeno 19.8.2018.

<https://thecorrespondent.com/4328/whats-deadly-dull-and-can-save-the-world-hint-we-cant-stand-it/188575288-1a7e0c50>, pristupljeno 23.8.2018.

<https://www.huffingtonpost.com/dept/impact>, pristupljeno 2.9.2018.

<https://www.huffingtonpost.com/topic/purpose-profit>, pristupljeno 5.8.2018.

<https://www.theguardian.com/media/2017/jan/12/bbc-sets-up-team-to-debunk-fake-news>, pristupljeno 24.8.2018.

<https://medium.com/de-correspondent/about>, pristupljeno 17.8.2018.

<https://www.hirondelle.org/en/our-news/476-a-call-for-constructive-journalism-our-interview-with-ulrik-haagerup>, pristupljeno, pristupljeno 3.9.2018.

https://www.huffingtonpost.com/2015/02/19/violent-media-anxiety_n_6671732.html, pristupljeno 1.7.2018.

Sažetak

Kriza novinarstva u posljednjih dvadesetak godina potaknula je mnoge autore i novinare da traže nove pristupe izvještavanju. Konstruktivno novinarstvo nastalo je u Danskoj, poglavito zahvaljujući Ulriku Haagerupu i Cathrine Gyldensted, na temeljima pozitivne psihologije. Ideja pristupa je izvještavanje o napretku i pozitivnim promjenama u društvu, uz poticanje pozitivnih emocija i usmjerenosti prema budućnosti. U hrvatskim medijima konstruktivni pristup nije još prepoznat i kao takav uključen u svakodnevne novinarske prakse. Unatoč tome, u izvještavanju u sklopu informativne emisije „Dnevnik“ Nove TV, a poglavito u okviru rubrika „Bolja Hrvatska“ i „Dnevnik na otocima“, prepoznati su neki elementi konstruktivnog pristupa. Ideja ovog rada bila je utvrditi u kojoj mjeri se u izvještavanju u „Dnevniku“ koriste konstruktivni elementi, prikazuju li se rješenja na prezentirane probleme te ima li konstruktivnih elemenata u priložima koji se bave aktualnim dnevno-političkim temama. Analizirani su prilozi dnevne informativne emisije „Dnevnik“ Nove TV u razdoblju od 21. do 25. lipnja 2018. godine. Za potrebe rada provedena je i studija slučaja kojom su analizirani prilozi tematski povezani uz aferu „Hotmail“ u Dnevnicima Nove TV između 9. i 13. svibnja. Provedeno istraživanje pokazalo je kako se konstruktivni elementi u izvještavanju pojavljuju rijetko, a u izvještavanju o aktualnim dnevno-političkim događajima konstruktivni elementi još su rjeđi.

Ključne riječi: konstruktivno novinarstvo, Nova TV, Dnevnik, kriza novinarstva, pozitivna psihologija, narativ

Summary

In the last twenty years, crisis of journalism has lead many authors and journalists to seek new approaches in reporting. Constructive journalism emerged in Denmark, as a result of work done by Ulrik Haagerup and Cathrine Gyldensted, on the basis of positive psychology. The idea behind this approach is to report about progress and positive changes in society, along with encouraging positive emotions and with a prospect of future. Constructive approach is not yet properly recognised by Croatian media. Nevertheless, reporting in television news program „Dnevnik“ by Nova TV, especially in segments like „Bolja Hrvatska“ and „Dnevnik na otocima“, shows signs of incorporation of some elements of constructive approach. This research intended to investigate are there any constructive elements in reporting in news program „Dnevnik“ by Nova TV, as well as existence of solutions to reported problems and constructive elements in reporting about daily political issues. Analyzed packages were aired in „Dnevnik“ in the period between 21st to 25th of June. For the research purposes, case study of packages linked with „Hotmail“ affair was incorporated, as an example of reporting about daily political issues. Research showed that constructive elements were scarcely incorporated in reporting in „Dnevnik“ produced by Nova TV. In reporting about „Hotmail“ affair, constructive elements were incorporated even less.

Keywords: Constructive journalism, Nova TV, Dnevnik, journalism crisis, positive, psychology, narrative

Prilozi

Prilog 1. Matrica za analizu sadržaja (1. dio) – prilozi u emisijama od 21. do 25. lipnja 2018.

RED. BR. EMISIJE	DATUM	RED. BR. PRILOGA	NASLOV PRILOGA	PRIKAZIVANJE RJEŠENJA	RJEŠAVANJE PROBLEMA	POMIRENJE	BUDUĆNOST	REHABILITACIJA	RESTORATIVNI	RAZVOJ	OBJAŠNENJE
1	21.6.	1	I političari navijaju	0	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	2	Pomoć blokiranim - novi početak	0	0	0	0	0	0	0	1
1	21.6.	3	HDZ požuruje predsjednicu...	0	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	4	Ugodno s korisnim na račun Zagrepčana	0	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	5	Nezadovoljni - najavili prosvjed	0	0	0	0	0	0	0	1
1	21.6.	6	Hrvatska jeftinija od Europske unije	0	0	0	0	0	0	0	1
1	21.6.	7	Političke bure zbog migranata	0	1	0	0	0	0	0	1
1	21.6.	8	Bageri još na plažama	0	0	0	0	0	0	0	0

1	21.6.	9	Izgradnja benzinske crpke na Viru	0	0	0	0	0	0	0	1
1	21.6.	10	Ljeto i službeno počelo!	0	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	11	Hrvatska ima novu vojnu pilotkinju	0	0	0	1	0	0	1	0
1	21.6.	12	"Moje prvo ljetovanje"	0	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	13	Dan selfija	0	0	0	0	0	0	0	1
2	22.6.	14	Dan antifašističke borbe	0	0	0	0	0	0	0	0
2	22.6.	15	Spomen-pohod kod jame Jazovke	0	0	0	0	0	0	0	0
2	22.6.	16	Nevrijeme zahvatilo Hrvatsku	0	1	0	0	0	0	0	0
2	22.6.	17	Migranti kao politički problem za EU i SAD	0	0	0	0	0	0	0	1
2	22.6.	18	Japanski brod obalne straže u Splitu	0	0	0	0	0	0	0	0

2	22.6.	19	Počeo međunarodni festival čipke u Pagu	0	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	20	Život u Rusiji	0	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	21	Raški kanal pun mazuta	0	1	0	0	0	0	0	1
3	23.6.	22	Problem s migrantima u zaleđu Rijeke	0	0	0	0	0	0	0	1
3	23.6.	23	Amerikanci žele INU	0	0	0	0	0	0	0	1
3	23.6.	24	Zašto predsjednici pada rejting	0	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	25	Izbori u Turskoj	0	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	26	Uskoro kreću ljetna sezonska sniženja	0	0	0	0	0	0	0	1
3	23.6.	27	Berba višanja	0	0	0	1	0	0	1	0
3	23.6.	28	Ljetovanje za 13 obitelji	0	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	29	Minisummit u Bruxellesu	0	0	0	0	0	0	0	1
4	24.6.	30	Erdogan želi još jedan mandat	0	0	0	0	0	0	0	0

4	24.6.	31	Obilježen dan sjećanja na Jadovno	0	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	32	Trojica vojnika sudjelovala u tučnjavi	0	0	0	0	0	0	0	1
4	24.6.	33	Predsjednica pomilovala 10 osuđenika	0	0	0	0	0	0	0	1
4	24.6.	34	Problem blokiranih	0	1	0	0	0	0	0	1
4	24.6.	35	Počela žetva pšenice	0	0	0	0	0	0	0	1
4	24.6.	36	Sezona bobičastog voća	0	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	37	Produženi vikend	0	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	38	Državni vrh obilježio Dan državnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	39	Proslave diljem zemlje	0	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	40	Povratak s produženog vikenda bez većih gužvi	0	0	0	0	0	0	0	0

5	25.6.	41	Pokušavaju dokazati da su ratni vojni invalidi	0	0	0	0	0	0	0	1
5	25.6.	42	Svađe u SDP-u	0	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	43	Stotine migranata na Mediteranu	0	0	0	0	0	0	0	1
5	25.6.	44	Erdoganu potpuna vlast u Turskoj	0	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	45	Pčelinji otrov	0	0	0	0	0	0	0	1
				0	4	0	2	0	0	2	19

Prilog 2. Matrica za analizu sadržaja (2. dio) – prilozi u emisijama od 21. do 25. lipnja 2018.

RED. BR. EMISIJE	DATUM	RED. BR. PRILOGA	NASLOV PRILOGA	TRAJANJE	USMJERENOST PREMA RJEŠENJIMA	USMJERENOST PREMA BUDUĆNOSTI	PROŠIRENJE TEHNIKE INTERVJUA	DEPOLARIZACIJA	ELEMENT ROSLING	ELEMENT DE CORRELATION	POZITIVNE EMOCIJE
1	21.6.	1	I političari navijaju	0:01:37	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	2	Pomoć blokiranim - novi početak	0:02:15	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	3	HDZ požuruje predsjednicu...	0:02:06	0	0	0	0	0	0	0

1	21.6.	4	Ugodno s korisnim na račun Zagrepčana	0:02:02	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	5	Nezadovoljni - najavili prosvjed	0:01:49	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	6	Hrvatska jeftinija od Europske unije	0:01:25	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	7	Političke bure zbog migranata	0:01:41	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	8	Bageri još na plažama	0:01:40	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	9	Izgradnja benzinske crpke na Viru	0:01:43	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	10	Ljeto i službeno počelo!	0:01:21	0	0	0	0	0	0	0
1	21.6.	11	Hrvatska ima novu vojnu pilotkinju	0:01:48	0	1	0	0	0	0	1
1	21.6.	12	"Moje prvo ljetovanje"	0:01:47	0	0	0	0	0	0	1
1	21.6.	13	Dan selfija	0:01:33	0	0	0	0	0	0	1
2	22.6.	14	Dan antifašističke borbe	0:01:50	0	0	0	0	0	0	0

2	22.6.	15	Spomen-pohod kod jame Jazovke	0:01:30	0	0	0	0	0	0	0
2	22.6.	16	Nevrijeme zahvatilo Hrvatsku	0:01:50	0	0	0	0	0	0	0
2	22.6.	17	Migranti kao politički problem za EU i SAD	0:01:40	0	0	0	0	0	0	1
2	22.6.	18	Japanski brod obalne straže u Splitu	0:01:35	0	0	0	0	0	0	0
2	22.6.	19	Počeo međunarodni festival čipke u Pagu	0:01:40	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	20	Život u Rusiji	0:03:11	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	21	Raški kanal pun mazuta	0:01:47	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	22	Problem s migrantima u zaleđu Rijeke	0:01:37	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	23	Amerikanci žele INU	0:02:03	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	24	Zašto predsjednici pada rejting	0:02:19	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	25	Izbori u Turskoj	0:01:36	0	0	0	0	0	0	0

3	23.6.	26	Uskoro kreću ljetna sezonska sniženja	0:01:39	0	0	0	0	0	0	0
3	23.6.	27	Berba višanja	0:01:44	0	1	0	0	1	0	1
3	23.6.	28	Ljetovanje za 13 obitelji	0:01:40	0	0	0	0	0	0	1
4	24.6.	29	Minisummit u Bruxellesu	0:02:12	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	30	Erdogan želi još jedan mandat	0:01:42	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	31	Obilježen dan sjećanja na Jadovno	0:01:17	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	32	Trojica vojnika sudjelovala u tučnjavi	0:01:22	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	33	Predsjednica pomilovala 10 osuđenika	0:02:12	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	34	Problem blokiranih	0:02:49	1	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	35	Počela žetva pšenice	0:01:44	0	0	0	0	0	0	0
4	24.6.	36	Sezona bobičastog voća	0:01:33	0	0	0	0	0	0	1
4	24.6.	37	Produženi vikend	0:01:43	0	0	0	0	0	0	1

5	25.6.	38	Državni vrh obilježio Dan državnosti	0:02:20	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	39	Proslave diljem zemlje	0:01:40	0	0	0	0	0	0	1
5	25.6.	40	Povratak s produženog vikenda bez većih gužvi	0:01:30	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	41	Pokušavaju dokazati da su ratni vojni invalidi	0:01:50	1	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	42	Svađe u SDP-u	0:01:50	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	43	Stotine migranata na Mediteranu	0:01:35	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	44	Erdoganu potpuna vlast u Turskoj	0:01:40	0	0	0	0	0	0	0
5	25.6.	45	Pčelinji otrov	0:01:58	0	0	0	0	0	0	0
				1:21:25	2	2	0	0	1	0	9

Prilog 3. Matrica za analizu sadržaja (1. dio) – prilozi u emisijama od 9. do 13. svibnja 2018.

RED. BR. EMISIJE	DATUM	RED. BR. PRILOGA	NASLOV PRILOGA	TRAJANJE	NARATIV PRIKAZIVANJA RJEŠENJA	NARATIV RJEŠAVANJA PROBLEMA	NARATIV POMIRENJA	NARATIV BUDUĆNOSTI	NARATIV REHABILITACIJE	RESTORATIVNI NARATIV	NARATIV RAZVOJA	NARATIV OBJAŠNENJA
1.	9.5.	1.	Mailovi Martine Dalić	0:03:05	0	0	0	0	0	0	0	1
1.	9.5.	2.	Dalić i Plenković ne vide ništa sporno	0:02:40	0	0	0	0	0	0	0	1
2.	10.5.	3	Novi detalji oko Agrokor	0:02:28	0	0	0	0	0	0	0	1
2.	10.5.	4	Opet uzdrmana koalicija	0:02:32	0	0	0	0	0	0	0	1
3.	11.5.	5	Ne stišava se afera s mailovima	0:03:11	0	0	0	0	0	0	0	1
3.	11.5.	6	Burno u vladajućoj koaliciji	0:02:02	0	0	0	0	0	0	0	1
3.	11.5.	7	Komunikacija premijera Plenkovića	0:01:31	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	12.5.	8	Afera mailovi	0:02:30	0	0	0	0	0	0	0	1
4.	12.5.	9	Skupina "Borg"	0:01:50	0	0	0	0	0	0	0	1
5	13.5.	10	Kritike iz HDZ-a na račun ministrice Dalić	0:01:56	0	0	0	0	0	0	0	1
UKUPNO					0	0	0	0	0	0	0	9

Prilog 4. Matrica za analizu sadržaja (2. dio) – prilozi u emisijama od 9. do 13. svibnja 2018.

RED. BR. EMISIJE	DATUM	RED. BR. PRILOGA	NASLOV PRILOGA	TRAJANJE	USMJERENOST PREMA RJEŠENJIMA	USMJERENOST PREMA BUDUĆNOSTI	PROŠIRENJE TEHNIKE INTERVJUA	DEPOLARIZACIJA	ELEMENT ROSLING	ELEMENT DE CORRESPONDENT	POZITIVNE EMOCIJE
1.	9.5.	1.	Mailovi Martine Dalić	0:03:0 5	0	0	0	0	0	0	0
1.	9.5.	2.	Dalić i Plenković ne vide ništa sporno	0:02:4 0	0	0	0	0	0	0	0
2.	10.5 .	3	Novi detalji oko Agrokora	0:02:2 8	0	0	0	0	0	0	0
2.	10.5 .	4	Opet uzdrmana koalicija	0:02:3 2	0	0	0	0	0	0	0
3.	11.5 .	5	Ne stišava se afera s mailovima	0:03:1 1	0	0	0	0	0	0	0
3.	11.5 .	6	Burno u vladajućoj koaliciji	0:02:0 2	1	0	0	0	0	0	0
3.	11.5 .	7	Komunikacij a premijera Plenkovića	0:01:3 1	0	0	0	0	0	0	0
4.	12.5 .	8	Afera mailovi	0:02:3 0	0	0	0	0	0	0	0
4.	12.5 .	9	Skupina "Borg"	0:01:5 0	0	0	0	0	0	0	0

5	13.5	10	Kritike iz HDZ-a na račun ministrice Dalić	0:01:56	0	0	0	0	0	0	0
					1	0	0	0	0	0	0